

Projekt Burmistrza Miasta

UCHWAŁA
RADY MIASTA NOWY TARG
z dnia

w sprawie: przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Nowym Targu na rok 2021.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.), art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.)

Rada Miasta w Nowym Targu uchwała co następuje:

§ 1

Przyjmuje się na rok 2021 Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Nowym Targu w brzmieniu jak Załącznik nr 1 do Uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Nowego Targu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2021 r.

Opracował:

Kierownik Biura Obsługi
Mieszkańców i Przedsiębiorców

mgr Edyta Garb

Zaopiniował pod względem prawnym:

ADWOKAT

Artur Pastówka

Zaopiniował pod względem finansowym:

SKARBNIK MIASTA

mgr Łukasz Dłubacz

Zatwierdził:

BURMISTRZ

mgr Grzegorz Wątycha

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii nakładają na gminę obowiązek uchwalania i realizowania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Program ten jest finansowany ze środków uzyskanych z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

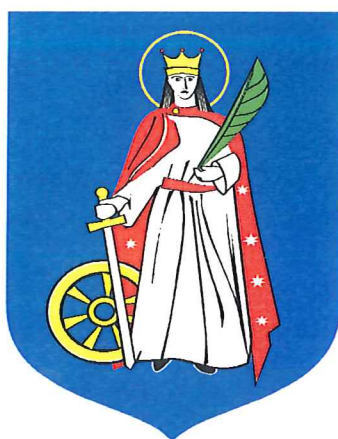
Realizacja zadań zawarta w Programie ma służyć rozwijaniu i wspieraniu różnorodnych form działalności edukacyjnej, kulturalnej na rzecz profilaktyki alkoholowej, w celu uświadomienia szkodliwości nadużywania alkoholu przez osoby z różnych grup i środowisk. Rekomendowane działania zmniejszające skalę problemów społecznych oraz ich długofalowe skutki dla lokalnej społeczności to głównie prowadzenie szeroko zakrojonej działalności profilaktycznej i wsparcie dla społeczności lokalnej oraz prowadzenie kompleksowej działalności profilaktycznej wśród młodzieży, angażującej wszystkie ważne podmioty lokalne.

Projekt Programu na 2021 rok był konsultowany i zaakceptowany przez Miejską Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

BURMISTRZ
Grzegorz
mgr Grzegorz Watycha

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miasta w Nowym Targu
z dnia

M I A S T O
NOWY TARG

**MIEJSKI PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W NOWYM TARGU
NA ROK 2021**

I. WSTĘP

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.).

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu,
- działalność wychowawczą i informacyjną,
- ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju,
- ograniczanie dostępności alkoholu,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu,
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną,
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych,
- nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii,
- zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerebu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii,
- nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Szkody zdrowotne wywołane alkoholem nie ograniczają się tylko do szkód występujących u osób uzależnionych (lub nadużywających alkoholu). Negatywne konsekwencje wynikające z jego nadużywania występują w wielu wymiarach:

- jednostkowym - oddziałują negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne osób pijących,
- społecznym - negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin i osób żyjących w najbliższym otoczeniu alkoholika, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, wypadki drogowe, przestępczość, ubóstwo, bezrobocie,
- ekonomicznym - koszty: leczenia osób uzależnionych jak i współuzależnionych, systemu pomocy społecznej, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, przedwczesnej umieralności, spadek wydajności pracy.

Nie można ich uniknąć, ale można zmniejszyć ich rozmiary i dotkliwość. Picie alkoholu w dalszym ciągu postrzegane jest jako swoisty sposób na życie, na rozwiązywanie problemów. Należy stwierdzić, że alkohol we wszystkich jego postaciach jest łatwo dostępny i nie ma problemu z jego nabyciem. Problem uzależnienia od alkoholu jest znaczący zarówno w skali kraju, jak również w wymiarze lokalnym i regionalnym. Koniecznym staje się podejmowanie działań zmierzających do ograniczania popytu i podaży tych środków, oraz realizacja zadań mających na celu redukcję szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Szczególnie istotne jest, by działania te podejmowane były już na poziomie lokalnym. Wszelkie działania redukujące tego typu szkody i zapobiegające powstawaniu problemów stanowią podstawę do przywracania równowagi zdrowotnej i społecznej jednostki oraz osób uwikłanych w uzależnienie. Zadania w zakresie redukcji szkód dotyczą wszystkich grup społecznych i stanowią usystematyzowany proces działań profilaktycznych i terapeutycznych.

II. ORGANIZACJA PROGRAMU

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Nowym Targu, zwany dalej Programem, określa miejską strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowanie szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Nowym Targu, opiera się na systemowym i konsekwentnym wdrażaniu programów profilaktycznych i terapeutycznych realizowanych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te w sposób kompleksowy przedstawia niniejszy Program uwzględniający rozwiązywanie problemów, które dotyczą uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, w tym także nowych substancji psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”, a także przemocy związanej z uzależnieniem.

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do zdiagnozowanych potrzeb i możliwości ich realizowania w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Program na 2021 r. opracowano zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały również wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wykorzystano także publikację Krajowego Biura ds. Zapobiegania Narkomanii pn. „Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii” oraz diagnozę problemów lokalnych.

III. PODSTAWA PRAWNA I MERYTORYCZNA PROGRAMU

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok opracowano na podstawie:

1. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.)

2. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.),
3. Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2019 r. poz. 2365 z późn. zm.)
4. Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.),
5. Ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 176 z późn. zm.),
6. Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 217z późn. zm.),
7. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.),
8. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
9. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.)

Dokumenty krajowe, regionalne i lokalne, z realizacją których koresponduje Program.

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020 z dnia 4 sierpnia 2016 r.
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie na lata 2014 – 2020 z dnia 29 kwietnia 2014 r.
3. Małopolski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020, przyjęty Uchwałą Nr 138/14 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 13 lutego 2014 roku.
4. Małopolski Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2014 - 2020, przyjęty Uchwałą SWM Nr L/806/14 a dnia 24 kwietnia 2014 r.
5. Strategia Rozwoju Problemów Społecznych Miasta Nowy Targ do roku 2020.

Przyjęcie wspólnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii jest możliwe ze względu na podobieństwo treści, zbieżne cele i wspólny obszar zdrowia publicznego.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy Miasta Nowy Targ, a w szczególności:

1. Dzieci i młodzież.
2. Rodzice, opiekunowie i wychowawcy.
3. Konsumenci i sprzedawcy napojów alkoholowych.
4. Osoby pijące w sposób ryzykowny, szkodliwy oraz osoby uzależnione.
5. Rodziny osób z problemem uzależnień i przemocy.
6. Kobiety w ciąży i inne osoby dorosłe, w tym kierowcy.
7. Pracownicy podmiotów działających na terenie Miasta, zajmujący się zawodowo lub służbowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.

V. DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE MIASTA NOWY TARG

Alkohol to towar legalny, jednak wymagający specjalnych regulacji prawno-administracyjnych i finansowych ze względu na powodowanie strat społecznych,

ekonomicznych oraz zdrowotnych. Należy podkreślić, że alkohol nie jest takim samym towarem rynkowym jak inne towary i co za tym idzie nie podlega zasadom wolnego rynku – polska polityka alkoholowa wprowadziła wobec alkoholu regulacje o charakterze reglamentacyjnym. Oznacza to, że państwo polskie zezwala na handel alkoholem, ale ingeruje w kwestie związane z jego dostępnością.

Na poziomie lokalnym to Rada Miasta podejmuje uchwały w zakresie ograniczania dostępności alkoholu poprzez: limitowanie punktów sprzedaży, określa zasady usytuowania tych punktów oraz może wprowadzić ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Ograniczenia w nocnej sprzedaży alkoholu dobrze wpisują się w realizację rekomendowanych przez Światową Organizację Zdrowia, konkretnych działań, mających wpływ na ograniczenie problemów powodowanych przez picie alkoholu. Zmniejszenie dostępności fizycznej alkoholu jest jednym z trzech najważniejszych postulatów. Dwa pozostałe to podniesienie cen alkoholu i wprowadzenie zakazów i ograniczeń w sprawie reklamy alkoholu.

W dniu 9 marca 2018 r. weszła w życie ustawa nowelizująca ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która przyznała Radzie Miasta kompetencje do określenia maksymalnej liczby zezwoleń, w miejsce dotychczasowej możliwości wskazywania maksymalnej liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5 % alkoholu (z wyjątkiem piwa). Ponadto, wprowadziła obowiązek określenia liczby zezwoleń na sprzedaż alkoholu do 4,5 % oraz piwa – zarówno w przypadku placówek handlowych (do spożycia poza miejscem sprzedaży), jak i w przypadku lokali gastronomicznych (do spożycia poza miejscem sprzedaży). Warto zaznaczyć, że liczba punktów sprzedaży na sprzedaż piwa nie była dotychczas limitowana.

W związku z nowelizacją cyt. wyżej ustawy Rada Miasta w Nowym Targu podjęła Uchwałę Nr LI/492/2018 Rady Miasta Nowy Targ z dnia 23 lipca 2018 r. w sprawie ustalenia dla terenu Miasta Nowy Targ maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży.

Rada Miasta Nowy Targ również określiła nowe zasady usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Nowego Targu, zgodnie z którymi punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu oraz poza miejscem sprzedaży nie mogą być usytuowane w odległości mniejszej niż 30 metrów od obiektów chronionych, którymi są: szkoły, przedszkola oraz obiekty kultu religijnego, w których regularnie odbywają się zgromadzenia.

Dostępność alkoholu ma wpływ na wielkość konsumpcji, a ta z kolei ma wpływ na rozpowszechnienie problemów. Wzrost liczby punktów sprzedaży, przedłużenie godzin otwarcia, samoobsługa prowadzi do wzrostu konsumpcji, natomiast ograniczenie dostępności – do jej spadku.

Rodzaje zezwoleń	Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (tzw. handel detaliczny)				Sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (tzw. gastronomia)			
	Limit określony w uchwale	Limit wykorzystany			Limit określony w uchwale	Limit wykorzystany		
		2018	2019	2020 na dzień 17.11.20		2018	2019	2020 na dzień 17.11.20
Zezwolenia na sprzedaż napojów alk. zawierających do 4,5% alk. oraz piwa (A)	<u>100</u>	74	76	80	<u>80</u>	54	59	67
Zezwolenia na sprzedaż napojów alk. o zawartości od 4,5% do 18% alk. z wyjątkiem piwa (B)	<u>85</u>	69	74	79	<u>60</u>	33	36	43
Zezwolenia na sprzedaż napojów alk. zawierających powyżej 18% alkoholu (C)	<u>85</u>	67	71	74	<u>60</u>	31	34	42

W polityce wobec alkoholu widoczna jest tzw. podwójna natura alkoholu. Polega ona na tym, że z jednej strony alkohol jest towarem konsumpcyjnym, generuje zyski dla producentów i sprzedawców, daje możliwości zatrudniania, przynosi dochody dla rządów i samorządów, ale z drugiej strony jest substancją toksyczną i psychoaktywną, tak więc wszelkie korzyści z handlu alkoholem idą w parze z kosztami związanymi z jego używaniem. Zyski płynące z handlu alkoholem i interesy gospodarcze, nie mogą przesłaniać prawdy o tym, że alkohol to nie tylko towar rynkowy, ale też substancja toksyczna, psychoaktywna i źródło poważnych obciążeń ekonomicznych dla poszczególnych krajów.

VI. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

1. DIAGNOZA - PROBLEMY ALKOHOLOWE

Diagnostując problemy alkoholowe w Mieście Nowy Targ posłużono się informacjami pochodzącymi:

- z materiałów pochodzących od instytucji działających w obszarze problematyki alkoholowej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- informacji zawartych w gminnych zasobach, dotyczących prowadzenia działalności w zakresie zadań nałożonych na gminę ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,

- z Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych Miasta Nowy Targ 2020,
- doświadczenia z lat ubiegłych.

SKALA PROBLEMÓW MAJĄCYCH ZWIĄZEK Z ALKOHOLEM WYKAZANYCH PRZEZ KOMENDĘ POWIATOWĄ POLICJI W NOWYM TARGU

Dane liczbowe dotyczące naruszeń przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zdarzeń mających związek z alkoholem w latach 2018-2019 przedstawione przez Komendę Policji w Nowym Targu (dane dla Powiatu Nowotarskiego).

Rodzaj problemu:	ROK	
	2018	2019
Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców	52	50
Rozboje	8	6
Liczba sporządzonych wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego, w związku z zakłóceniem spokoju i porządku publicznego, przez osoby będące pod wpływem alkoholu	36	48
Liczba sporządzonych wniosków do Sądu Rejonowego o ukaranie za spożywanie napojów alkoholowych wbrew zakazowi	24	36
Liczba - mandaty karne za spożywanie napojów alkoholowych wbrew zakazowi (KPP Nowy Targ)	508	479
Liczba przypadków sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim		
art.208KK	0	1
art. 43UWTPiA	2	0
Nietrzeźwi kierujący rowerem	0	2

Z danych otrzymanych z Komisariatu Policji w Nowym Targu wynika, że w roku 2019 zmalała liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców

Policjanci w ramach codziennej służby patrolowej i obchodowej dokonywali również doraźnych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W roku 2019 przeprowadzono 50 takich doraźnych kontroli.

DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE LECZENIA OSÓB UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU

Na terenie Nowego Targu funkcjonuje Poradnia Leczenia Uzależnień. Oto jak przedstawia się bilans osób podejmujących leczenie odwykowe.

ROK	UZALEŻNIENI	WSPÓLUZALEŻNIENI
2015	467	35
2016	451	39
2017	455	45
2018	459	50
2019	500	51

Dopełnieniem tej statystyki jest liczba osób poddanych leczeniu w 2019 roku na;

- Oddziale Psychiatrycznym - 89 osób
- Oddziale Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych - 88
- Oddziale Leczenia Uzależnień - 12
- Oddziale Dziennym Psychiatrii - 2

DZIAŁANIA MIEJSKIEJ KOMISJI PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Targu, działa w oparciu o ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Komisja przeprowadzała rozmowy bezpośrednie z osobami zgłaszającymi się na dyżur, diagnozując problem całej rodziny, w której występuje nadużywanie alkoholu. Wśród osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy były osoby wnioskujące, członkowie rodzin osób z problemem alkoholowym, a także osoby, wobec których toczyło się postępowanie w sprawie podjęcia leczenia odwykowego. Celem rozmów było zmotywowanie ich do podjęcia działań w kierunku leczenia odwykowego i ograniczenia spożycia alkoholu. Członkowie Komisji informowali osoby mające problem z nadużywaniem alkoholu o szkodliwości napojów alkoholowych oraz wszelkich zagrożeń związanych z jego nadmiernym spożywaniem. Wskazywano również miejsca, gdzie można uzyskać specjalistyczną pomoc, z uwzględnieniem dyżurów psychologów, prawnika, terapeuty uzależnień, Grupy Anonimowych Alkoholików.

ROK	2015	2016	2017	2018	2019
Pość postanowień dot. zezwoleń na sprzedaż napojów alk.	73	103	145	124	86
Liczba przyjętych wniosków o leczenie odwykowe	58	70	74	72	71
Liczba wniosków skierowanych do Sądu	21	24	37	31	27
Pość osób, z którymi przeprowadzono rozmowę interwencyjno - motywującą	57	63	48	64	62

**POMOC I WSPARCIE UDZIELANE MIESZKAŃCOM NOWEGO TARGU
PRZEZ MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ**

Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin i osób żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym, korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Targu.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2015	44	75
2016	48	79
2017	51	83
2018	46	80
2019	37	61

Należy zauważyć, iż z roku na rok liczba rodzin z problemem alkoholowym, korzystających z pomocy świadczonej przez OPS, na przestrzeni ostatnich lat utrzymywała się na podobnym poziomie zaś w 2019 nastąpił spadek.

Istotną rolę odgrywa działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2019 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W 2019 roku łącznie procedurą „Niebieskie Karty” objęto 74 rodziny, w tym w 52 rodzinach wszczęto nową procedurę i tym samym powołano 52 nowe grupy robocze. Odbyło się 213 posiedzeń grup roboczych. W ramach grup roboczych udzielono pomocy i wsparcia 224 osobom - w tym 76 kobietom, 92 mężczyznom i 74 dzieciom.

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH MIASTA NOWY TARG

Odpowiedzi dorosłych mieszkańców

Percepcja skali zagrożeń społecznych w mieście

Dorośli mieszkańcy jako najistotniejsze wyzwania stojące przed miastem uznają uzależnienie od alkoholu (52% wskazań) i niszczenie środowiska naturalnego (49%). Co trzecia osoba wymienia uzależnienie od narkotyków, co czwarta – wyludnianie się miasta, a co piąta – problem bezdomności i przemoc rówieśniczą wśród dzieci.

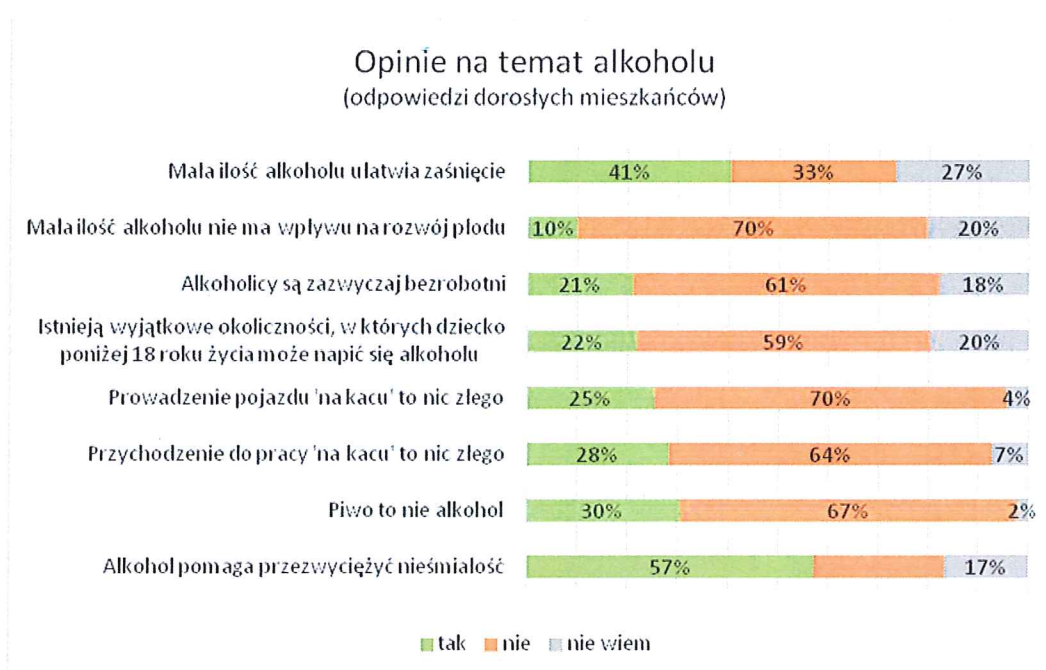
Spożywanie alkoholu

15% ankietowanych nigdy nie spożywa alkoholu. Co piąty dorosły sięga po niego przynajmniej co drugi dzień. W sumie połowa respondentów spożywa napoje alkoholowe rzadziej niż raz w tygodniu. Podczas standardowej okazji ankietowani najczęściej spożywają 1 lub 2 porcje alkoholu (48%), jednak co piąta osoba wypija 6 lub więcej porcji. Najczęściej spożywana jest wódka (40% wskazań) i wino (38%), a w dalszej kolejności piwo (22%).

Jeśli chodzi o wskaźniki ryzykownego spożywania alkoholu, to co trzecia osoba miała w ostatnim roku przynajmniej raz poczucie utraty kontroli nad spożywaniem alkoholu po jego rozpoczęciu, a 13% określa, że zdarzało się to częściej niż raz w tygodniu. 33% przyznało, że pod wpływem alkoholu uczestniczyli w sytuacji naruszenia norm społecznych, w tym u 18% dzieje się tak przynajmniej raz w tygodniu. 30% osób odczuwało wyrzuty sumienia po spożyciu alkoholu, przeważnie jednak miało to miejsce raz w miesiącu lub rzadziej. Ogólnie około 1/3 respondentów przejawiała w ostatnim roku ryzykowny styl spożywania alkoholu, a około 10% może znajdować się w grupie osób z utrwalonym niekorzystnym wzorcem spożywania alkoholu, nad którym nie mają kontroli, co może oznaczać problem uzależnieniowy.

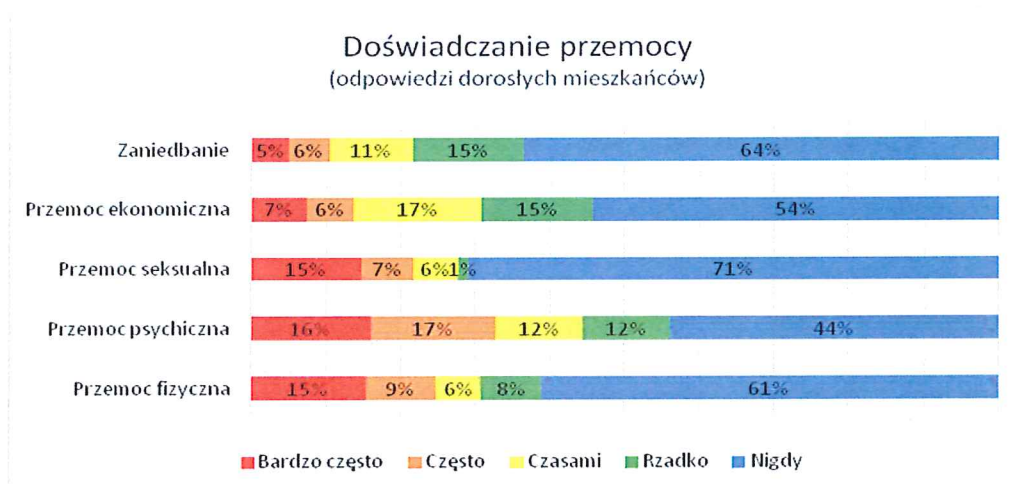
Aż 49% dorosłych mieszkańców miasta biorących udział w badaniu twierdzi, że osobiście spotkała się z sytuacją prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości. 27% przyznaje, że im samym zdarzyło się usiąść za kierownicą po spożyciu alkoholu. 52% dostrzega problem sprzedaży napojów alkoholowych niepełnoletniej młodzieży w okolicznych punktach.

70% ankietowanych rozumie, że nawet mała ilość alkoholu wypitego przez kobietę w ciąży może mieć wpływ na rozwój dziecka. Ponad połowa osób zgadza się ze stwierdzeniem, że alkohol pomaga przezwyciężyć nieśmiałość i nawiązywać kontakty społeczne, a 41% postrzega go jako środek ułatwiający zaśnięcie. Około 1/3 respondentów twierdzi, że piwo nie powinno być zaliczane do napojów alkoholowych. Co czwarty dopuszcza przychodzenie do pracy lub prowadzenie pojazdów na „kacu”. Tylko 59% zdecydowanie opowiada się przeciwko dopuszczalności spożywania alkoholu przez osoby niepełnoletnie.

Problem przemocy

Zdaniem ankietowanych najczęściej przemocy doświadczają w rodzinach kobiety (62% wskazań), a w dalszej kolejności młodsze dzieci (38%), starsze dzieci (24%). Co piąta osoba wymienia także mężczyzn, a 14% - seniorów. Jeśli chodzi o ich osobiste przeżycia, to najczęściej wskazywano przemoc psychiczną (56%), a w dalszej kolejności przemoc ekonomiczną (46%), fizyczną (39%) oraz zaniedbywanie (36%). Najrzadziej zdarzała się przemoc seksualna (29% wskazań, jednak w większości określane jako częste lub bardzo częste). Co trzeci mieszkaniec miasta często lub bardzo często doświadcza krzywdzenia psychicznego, a co czwarty – fizycznego.

Sami ankietowani najczęściej przyznają się do stosowania przemocy fizycznej (38%) i psychicznej (35%), z czego po 12% określa je jako bardzo częste działania. W mniejszym stopniu występuje zaniedbywanie i przemoc ekonomiczna.

Dorośli ankietowani - podsumowanie

Mieszkańcy Nowego Targu za najpoważniejsze problemy miasta uznają uzależnienie od alkoholu i narkotyków oraz dewastację środowiska naturalnego. 2/3 zna osobiście kogoś uzależnionego od alkoholu, a 1/3 – osobę uwikłaną w przemoc domową, problem narkotykowy lub hazard. Świadczy to o dużej skali tych zjawisk.

1/6 respondentów bardzo często bierze udział w różnego rodzaju grach hazardowych (zakładach bukmacherskich, totalizatorach sportowych, automatach do gier, grach liczbowych lub pieniężnych).

Co piąty mieszkaniec Nowego Targu spożywa alkohol (najczęściej wódkę lub wino), co najmniej kilka razy w tygodniu. Blisko 1/3 respondentów przejawiała w ostatnim roku ryzykowny styl spożywania alkoholu (poczucie utraty panowania nad piciem, wyrzuty sumienia, naruszanie norm, trudności w przypomnieniu sobie sytuacji po spożyciu alkoholu), a około 10% może znajdować się w grupie osób z utrwalonym niekorzystnym wzorcem spożywania alkoholu, nad którym nie mają kontroli, co może oznaczać uzależnienie. 28% respondentów otrzymało w ostatnim roku radę na temat ograniczenia spożywania alkoholu. Pomocne mogą tutaj być różnego rodzaju materiały informacyjne dla osób doświadczających trudności i ich bliskich, często współuzależnionych. Bardzo ważna jest szeroka edukacja społeczności na temat symptomów uzależnienia i możliwości wsparcia oraz poszerzenie dostępu do porad psychologicznych, psychoterapii, terapii uzależnień oraz

lecznictwa odwykowego. Skala potrzeb ujawnionych w badaniach znacznie przekracza obecnie dostępne możliwości leczenia, stwarzając ryzyko narastania długofalowych konsekwencji społecznych problemu alkoholowego (częstszej niezdolności do pracy osób w wieku produktywnym, szkód zdrowotnych i konieczności leczenia chorób wywołanych przez długotrwałe spożywanie alkoholu, utrwalanie niekorzystnych wzorców radzenia sobie z trudnościami życiowymi w następnym pokoleniu, zwiększone ryzyko przemocy domowej i rozpadów rodzin, częstsze występowanie różnorodnych trudności psychicznych wśród bliskich osób uzależnionych itp.).

Zarówno w ogólnym przekonaniu, jak i osobistych doświadczeniach mieszkańców, najczęściej w domach występuje przemoc psychiczna i fizyczna. Co trzeci mieszkaniec miasta często lub bardzo często doświadcza krzywdzenia psychicznego, a co czwarty – fizycznego lub seksualnego. Konieczne jest tutaj zwiększenie wsparcia ze strony służb pomocowych, w szczególności Ośrodka Pomocy Społecznej w porozumieniu z innymi kluczowymi partnerami. Istotne jest rozpowszechnianie informacji o możliwych rozwiązaniach problemu, wsparcie dla par w konflikcie, doskonalenie kompetencji wychowawczych dla rodziców, monitorowanie sytuacji w rodzinach wieloprotblemowych przez pracowników socjalnych, uwrażliwianie nauczycieli w szkołach na przejawy krzywdzenia dzieci oraz szkolenia z zakresu procedury postępowania w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy domowej. Ważne z perspektywy systemowej wydaje się przygotowanie spójnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie uwzględniającego współpracę międzyresortową – instytucji pomocy społecznej, oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Alkohol bywa uznawany za metodę na większą otwartość towarzyską i środek nasenny. Brakuje zdecydowanego sprzeciwu wobec spożywania go przez ciężarne kobiety i niepełnoletnią młodzież. W społeczności dość częstymi zjawiskami jest prowadzenie pojazdu po spożyciu alkoholu (do czego przyznaje się 27% ankietowanych) i sprzedaż alkoholu dzieciom. W tym kontekście konieczne jest połączenie działań kontrolnych (kontrole drogowe, kontrole punktów sprzedaży alkoholu) z działaniami edukacyjnymi i profilaktycznymi. Szczególną uwagę należy przywiązywać do kwestii sięgania po używki przez kobiety w ciąży, aby zapobiec nieodwracalnym konsekwencjom zdrowotnym dla dziecka.

Odpowiedzi seniorów

Percepcja skali zagrożeń społecznych w mieście

Wśród seniorów przeważa pogląd, że najpoważniejszym wyzwaniem stojącym przed miastem jest problem niszczenia środowiska naturalnego (46% odpowiedzi). Kolejnymi istotnymi zagrożeniami jest w opinii 1/3 ankietowanych problem uzależnienia od alkoholu oraz bezrobocie w mieście. Pozostałe kwestie są postrzegane jako mniej znaczące dla lokalnej społeczności. Szczegółowy rozkład poszczególnych odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Spożywanie alkoholu

Połowa ankietowanych seniorów spożywa napoje alkoholowe rzadziej niż raz w miesiącu, a 23% deklaruje abstynencję. Co piąta osoba pije alkohol około raz w tygodniu. 2% sięga po niego częściej niż 4 razy w tygodniu. 2/3 seniorów spożywa 1 lub 2 porcje alkoholu przy standardowej okazji (spotkanie ze znajomymi lub rodziną), 26% - 3 lub 4 porcje, zaś 5% przyznaje, że zdarza się im wypić więcej. 1/4 respondentów przyznaje, że sporadycznie spożywa alkohol w samotności.

Najczęściej spożywanym przez seniorów alkoholem jest wino (51% odpowiedzi), a następnie piwo (31%) oraz wódka (18%). Osoba odmawiająca picia alkoholu w towarzystwie najczęściej może spodziewać się zdaniem ankietowanych zrozumienia i akceptacji (40% odpowiedzi).

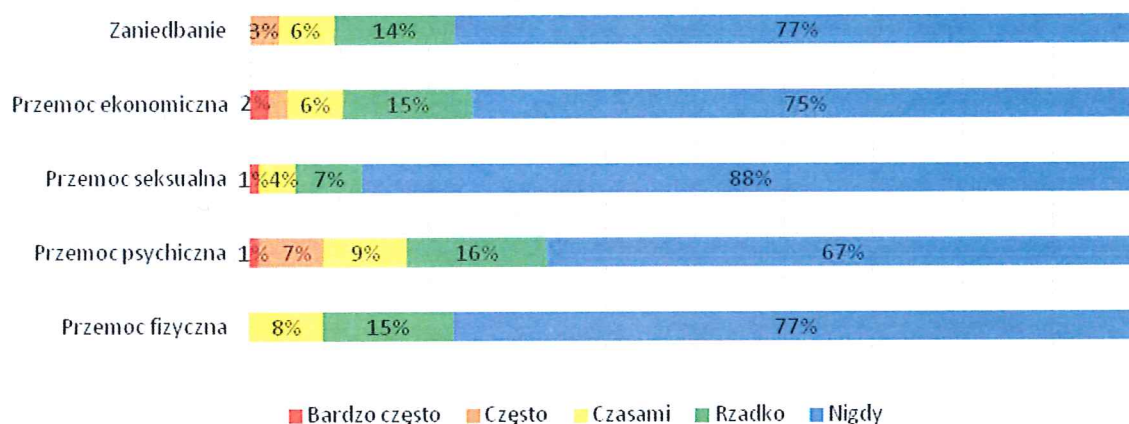
Jeśli chodzi o opinie dotyczące alkoholu i problemu z jego spożywaniem, to co trzecia ankietowana osoba w wieku powyżej 60 lat postrzega alkohol jako środek na przewycięzenie nieśmiałości, a co piąta – metodę na szybkie zaśnięcie. Wśród respondentów panuje dość jednoznaczny brak przyzwolenia na prowadzenie pojazdów i przychodzenie do pracy na kacu. 22% osób nie ma wiedzy, że nawet mała ilość alkoholu może mieć wpływ na rozwój dziecka w okresie prenatalnym. 83% seniorów nie dopuszcza żadnych okoliczności tłumaczących spożycie alkoholu przez osoby niepełnoletnie.

Jeśli chodzi o postrzeganie problemów z alkoholem wśród lokalnej społeczności, to 20% seniorów spotkało się z sytuacją, kiedy osoba nietrzeźwa prowadziła pojazd. 2% ankietowanych przyznaje, że im samym zdarzyło się usiąść za kierownicą po spożyciu alkoholu. 29% zna przypadki zakupu napojów alkoholowych przez osoby niepełnoletnie w okolicznych sklepach.

Problem przemocy

6% seniorów deklaruje, że w ostatnim roku zetknęło się z przejawami dyskryminacji w swoim środowisku, a 51% nigdy nie spotkało się z krzywdzeniem ze strony innych ludzi. Najczęstszą formą przemocy, jakiej doświadczały osoby starsze, była przemoc psychiczna (dotyczy 33%, w tym 8% często lub bardzo często). W przypadku co piątego seniora zdarzało się zaniedbywanie, przemoc fizyczna lub ekonomiczna.

Doświadczanie przemocy (odpowiedzi seniorów)

Jeśli chodzi o stosowaną w ubiegłym roku przemoc, to 19% respondentów przyznaje, że zdarzyło im się zaniedbywać bliskich. 15% deklaruje stosowanie przemocy psychicznej, a 13% - fizycznej (raczej rzadko w ich ocenie). Co dziesiąta osoba stosuje przemoc ekonomiczną. W porównaniu do częstotliwości doświadczania przemocy, stosowanie jej występuje znacznie rzadziej i dotyczy mniejszego odsetka seniorów.

Seniorzy - podsumowanie

Częstotliwość spożywania alkoholu wśród seniorów jest mniejsza niż wśród pozostałych dorosłych mieszkańców Nowego Targu. Prezentują bardziej krytyczne postawy wobec picia alkoholu przez młodzież, prowadzenia pojazdów po spożyciu alkoholu. Co dziesiąty senior był namawiany do ograniczenia spożywania alkoholu w ostatnim roku. Z doświadczeń ankietowanych wynika, że częściej spotykają się z akceptacją i zrozumieniem odmowy spożywania alkoholu w towarzystwie niż młodszy respondenci – zapewne wynika to z faktu, że często stan zdrowia osób starszych i przyjmowane leki stanowią znaczące przeciwwskazanie do sięgania po alkohol, co jest wiedzą raczej powszechną.

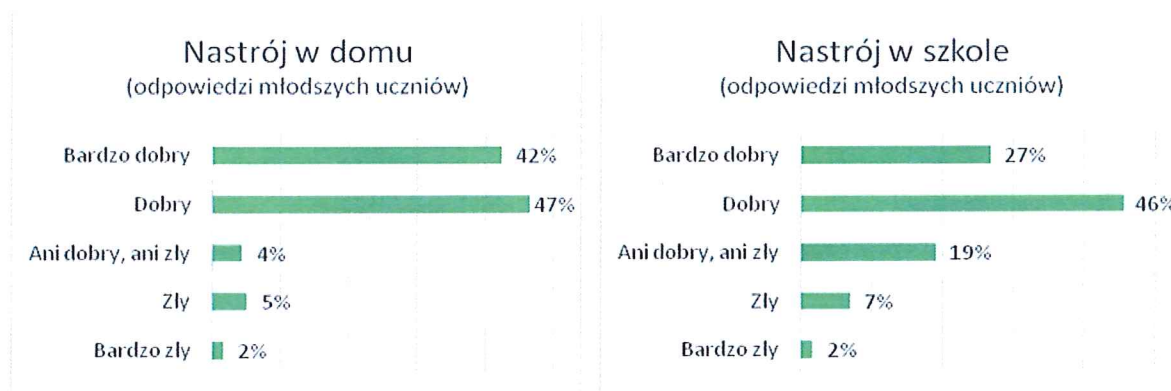
Odpowiedzi młodszych uczniów

Opis grupy

W badaniu za pośrednictwem ankiety internetowej wzięło udział łącznie 197 uczniów z klas 1 - 4 szkół podstawowych w Nowym Targu. 57% stanowiły dziewczynki, a najliczniej reprezentowane były klasy trzecie.

Samopoczucie i relacje społeczne

89% młodszych uczniów czuje się w domu dobrze lub bardzo dobrze. 7% deklaruje złe lub bardzo złe samopoczucie. Nastrój w szkole jest nieco gorszy niż w domu, jednak 3/4 dzieci czuje się w placówce dobrze lub bardzo dobrze. Trudność w określeniu samopoczucia w szkole ma 19% ankietowanych. 9% nie czuje się w szkole dobrze.

W trudnej sytuacji dzieci najchętniej zwróciłyby się po wsparcie do rodziców (54% obdarza zaufaniem obojga opiekunów, 38% - przede wszystkim mamę, 15% - tatę). Co piąty uczeń zwróciłby się do swojego wychowawcy, a 16% poszukiwałoby pomocy u kolegów i koleżanek. 4% ankietowanych nie wskazuje osoby, która mogłaby być dla nich oparciem w doświadczanych trudnościach.

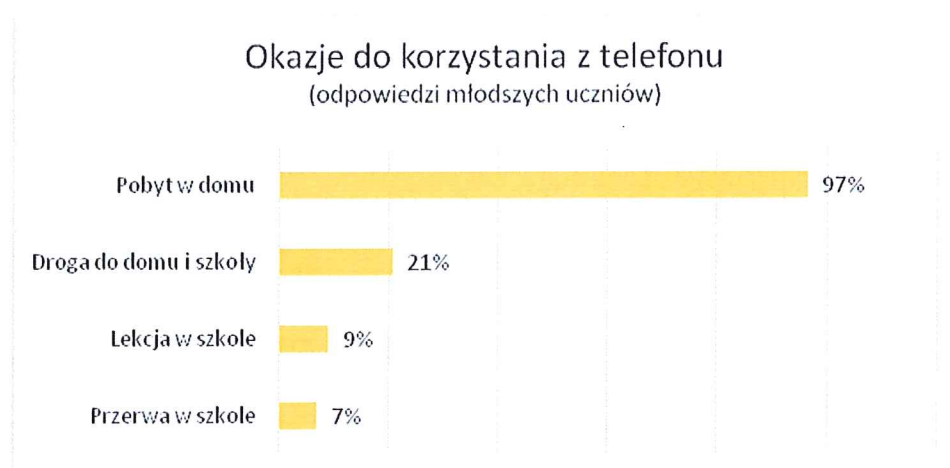
Poczucie bezpieczeństwa w szkole i problem przemocy rówieśniczej

Zdecydowana większość ankietowanych uczniów klas 1 - 4 czuje się w szkole bezpiecznie i ma dobry kontakt ze swoim wychowawcą. lub przez większość czasu nie czuje się bezpiecznie w szkole 4% dzieci. 41% młodszych uczniów jest świadkiem niepokojących sytuacji związanych z przemocą rówieśniczą w szkole. Najczęściej zdarza się wyśmiewanie (16%), dokuczanie (11%) i przemoc fizyczna (15%). Z obserwacji połowy respondentów wynika, że w ich szkołach młodzież pali papierosy i spożywa alkohol. Według 6% zdarza się to często lub bardzo często.

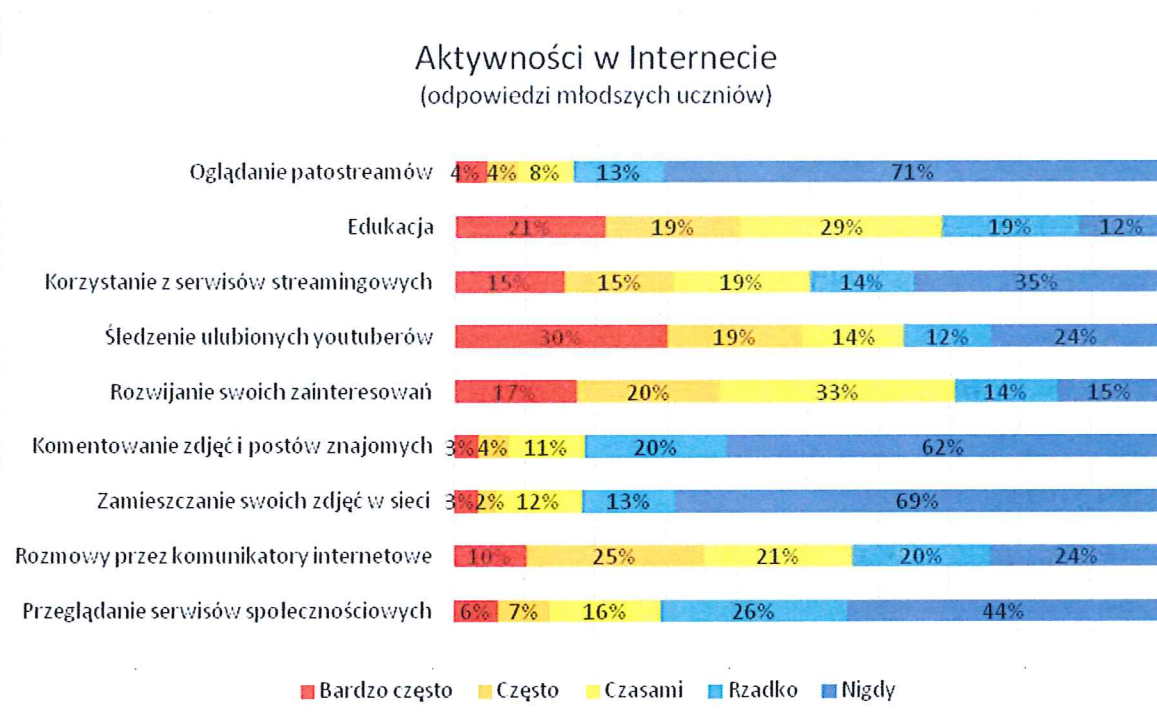
Nowoczesne technologie i cyberzagrożenia

Młodszy uczniowie określali, ile czasu dziennie spędzają na korzystaniu z Internetu. Połowa z nich w przestrzeni wirtualnej przebywa przez 1 do 2 godzin, a co trzecia osoba - krócej. 13% uczniów klas 1 - 4 korzysta z Internetu przez 3 do 5 godzin dziennie, a 4% - 6 godzin lub więcej, a więc w zasadzie cały dostępny poza szkołą czas wolny.

3/4 dzieci w wieku poniżej 11 lat posiada własny telefon komórkowy. 9% uczniów korzysta z Internetu w telefonie podczas zajęć w szkole, a 7% - na przerwach. Prawie wszyscy sięgają po urządzenia ekranowe w domu, a 21% - podczas drogi do szkoły.

Młodszy uczniowie dokonywali także charakterystyki swoich aktywności w Internecie. Do najczęstszych należą: śledzenie ulubionych youtuberów, nauka, rozwijanie zainteresowań, korzystanie z serwisów streamingowych (muzycznych, filmowych) oraz rozmowy za pośrednictwem komunikatorów internetowych. Najbardziej dzieci oglądają patostreamy (relacje na żywo z zachowań demoralizujących takich jak libacje alkoholowe, przemoc, zażywanie narkotyków czy inne zachowania ryzykowne, gdzie często biorą udział niepełnoletnie osoby). Na uwagę zasługuje jednak fakt, że 29% respondentów poniżej 11 roku życia zetknęło się przynajmniej jednokrotnie z takimi treściami. Młodszy uczniowie rzadko zamieszczają swoje zdjęcia w sieci i komentują treści umieszczone przez znajomych, niezbyt często przeglądają też serwisy społecznościowe. Szczegółowe częstości poszczególnych działań prezentuje poniższy wykres.

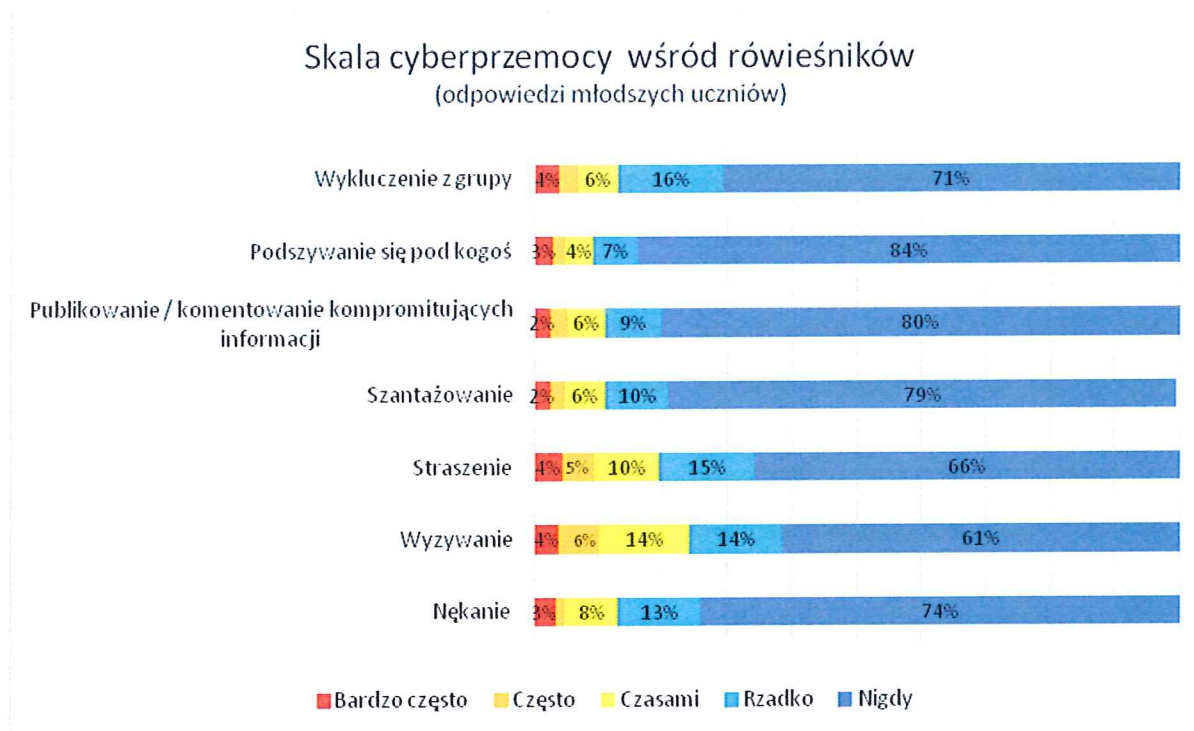
44% ankietowanych posiada konto na Facebooku, pomimo braku minimalnego wymaganego wieku (13 lat). Co piąte dziecko nie zna wszystkich osób, które zaprosiło do grona znajomych na portalu. 23% korzysta z TikToka. 7% uczniów doświadczyło włamania na ich konto na portalu społecznościowym, platformie z grą lub konto mailowe.

93% uczniów klas 1 – 4 gra w gry internetowe, najczęściej za pośrednictwem telefonu (48%). Co piąta osoba korzysta przede wszystkim z komputera lub konsoli. 1/3 respondentów często lub bardzo często uczestniczy w grach wieloosobowych (multiplayer games).

Według 72% uczniów, rodzice kontrolują ich aktywność w Internecie, w tym gry, jakie wybierają. Oznacza to, że 28% respondentów w wieku 10 lat i mniej pozostaje bez nadzoru rodzicielskiego w tym zakresie, a 18% przyznaje, że zdarza im się grać w gry przeznaczone dla starszych użytkowników.

Respondentom z klas 1 – 4 zadano trzy pytania związane z niepokojącymi zachowaniami w przestrzeni wirtualnej – ogólne przekonanie, jak często wśród rówieśników się one zdarzają, jak często ankietowani osobiście ich doświadczyli oraz czy im samym zdarzyło się je stosować. Ogólnie w opinii uczniów najczęściej dochodzi do wyzywania i straszenia oraz wykluczania z grupy. Pokrywa się to też z doświadczanymi formami cyberprzemocy – 15%

dzieci było wyzywanych czy obrażanych przez inne osoby w Internecie lub straszono je, a 11% bywało wykluczanych z jakiejś grupy. Kilkanaście procent respondentów nie jest pewnych, czy wobec nich doszło do tego typu niepokojących zachowań. 28% uczniów zawiera nowe znajomości za pośrednictwem Internetu. Jeśli chodzi o stosowanie przemocy w sieci, to co dziesiąty uczeń wyzywał lub straszył kogoś w Internecie, pozostałe zachowania zdarzały się rzadziej. Poniższe wykresy ilustrują wszystkie trzy zagadnienia.

Połowa uczniów przyznaje, że w szkole lub w domu dorośli poruszają temat zagrożeń w Internecie. 16% ma poczucie, że spędza w sieci dużo czasu i czasem ogląda tam niedozwolone treści.

Odpowiedzi starszych uczniów

Opis grupy

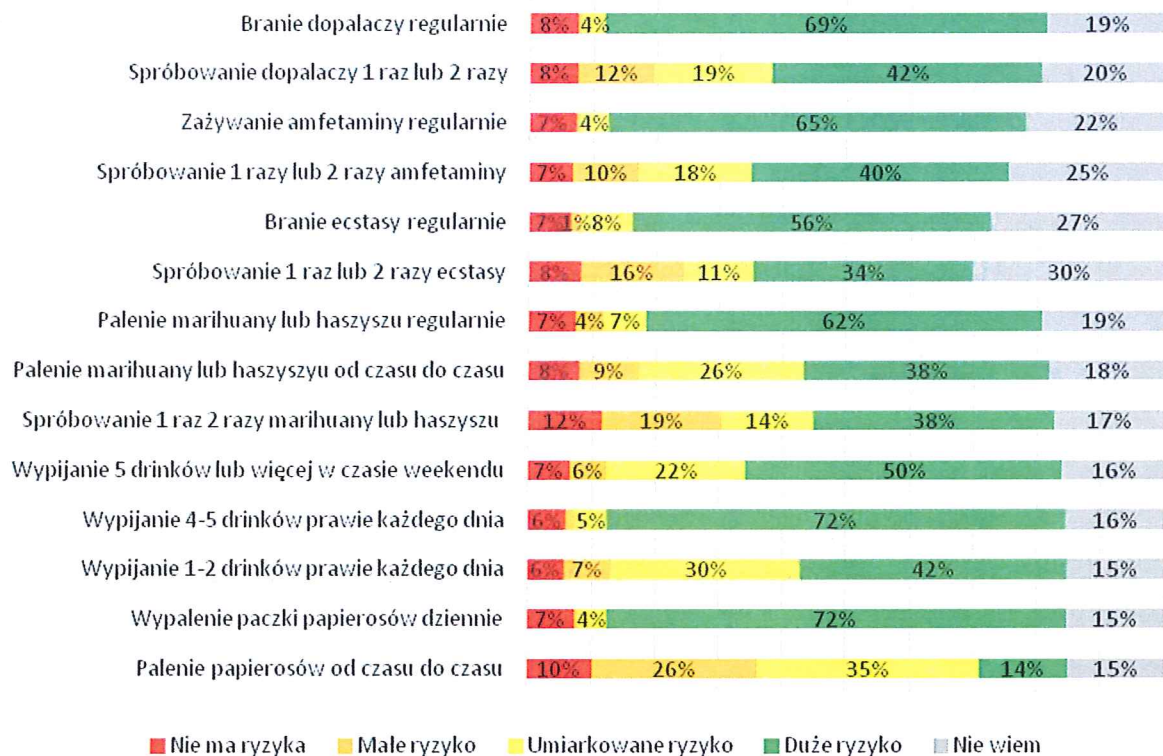
W badaniu za pośrednictwem internetowej ankiety do samodzielnego wypełniania wzięło udział 311 uczniów szkół podstawowych z klas 5 – 8. Przeważały dziewczęta (58%). Najliczniej reprezentowane były klasy 7, zaś najmniej odpowiedzi udzielili uczniowie klas 5.

Ogólne przekonania młodzieży na temat używek

Starsi uczniowie zostali poproszeni o ocenę ryzykowności poszczególnych zachowań związanych z poszczególnymi używkami. Jak widać na załączonym wykresie, część młodzieży jest gotowa kwestionować jakiegokolwiek negatywne skutki alkoholu, narkotyków i papierosów dla zdrowia lub pomniejszać ich znaczenie. Za najbardziej „bezpieczne” respondenci uznają sporadyczne palenie papierosów, jedno – lub dwukrotne zażywanie marihuany, haszyszu czy ecstasy, a także eksperymentowanie z dopalaczami czy amfetaminą. W ich postrzeganiu sporadyczne sięganie po narkotyki niesie ze sobą niewielkie ryzyko uzależnienia lub szkód zdrowotnych. Za najgroźniejsze zachowania zgodnie uznają regularne zażywanie dopalaczy, amfetaminy, marihuany, haszyszu, palenie paczki papierosów dziennie

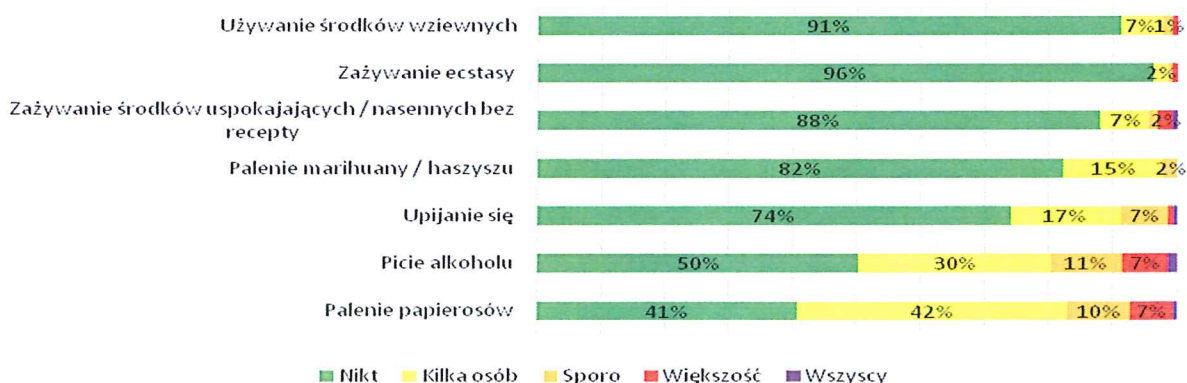
i wypijanie 4 – 5 drinków prawie codziennie. Z bardzo dużą tolerancją spotyka się natomiast spożywanie znacznej ilości alkoholu w czasie weekendów.

Ocena ryzyka związanego z używkami (odpowiedzi starszych uczniów)

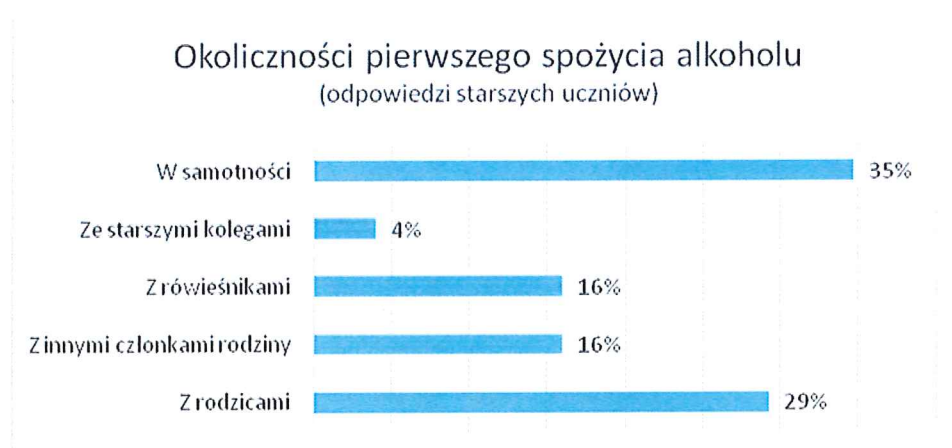
Wśród rówieśników respondentów najczęściej znajdują się osoby palące papierosy i spożywające alkohol (zazwyczaj jest to kilka osób). 26% ma w swoim otoczeniu nastolatków, którzy się upijają, a 18% - zażywających narkotyki, takie jak marihuana czy haszysz. Nieco rzadszym zjawiskiem jest zażywanie środków uspokajających lub nasennych bez recepty i wskazań lekarza oraz używanie wziewnych środków odurzających. 4% uznało, że ich koledzy zażywają ecstazy.

Skala używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży (odpowiedzi starszych uczniów)

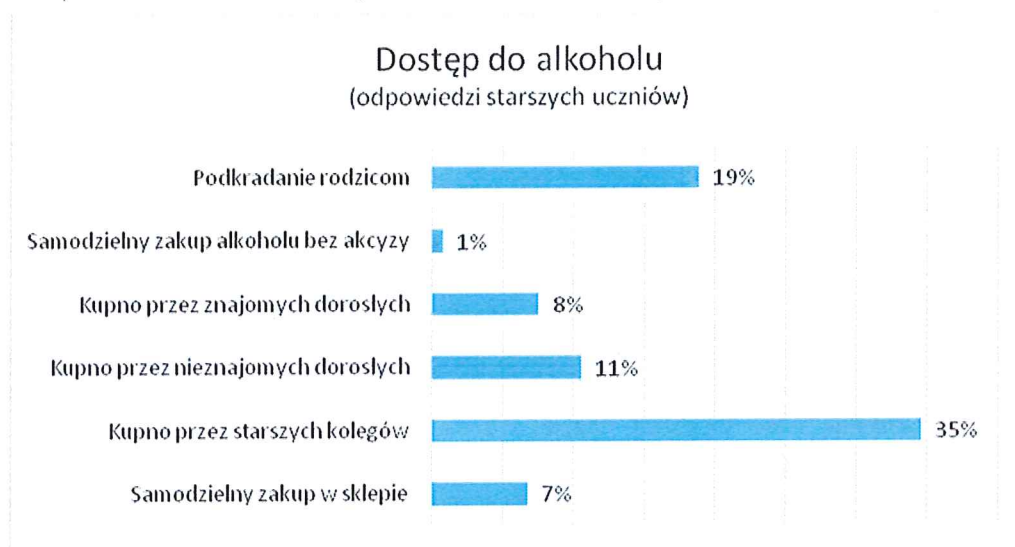

Spożywanie alkoholu

Inicjację alkoholową przeszło już 32% ankieterowanych uczniów z klas 5 – 8. 4% spożywało alkohol w ostatnim miesiącu. Pierwszy raz po alkohol młodzież sięga zazwyczaj w samotności (35%) lub w obecności rodzica – o czym wspomina 29% młodzieży. Rzadziej wymienianymi okolicznościami jest spotkanie z rówieśnikami oraz innymi członkami rodziny (po 16%) czy starszymi kolegami (zaledwie 4% odpowiedzi). Co dziesiąty ankieterowany twierdzi, że jego rodzice akceptują okoliczności uzasadniające spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie.

Zdaniem młodzieży biorącej udział w badaniu, najczęściej w okolicy można uzyskać dostęp do alkoholu prosząc o przysługę starszych kolegów (35%). Co piąta osoba wymienia kradzież rodzicom z domu, a co dziesiąta twierdzi, że nieznajomi dorośli spotkani niedaleko sklepu zgadzają się kupić im alkohol. 7% respondentów jest zdania, że może samodzielnie kupić alkohol w pobliskim sklepie i nie spotyka się to ze sprzeciwem sprzedawców czy innych klientów. Nastolatki najczęściej sięgają po piwo (43%), a w dalszej kolejności – szampana (25%) i wódkę (19%). Wino oraz cydr są wskazywane przez nieliczne osoby.

Pijąca alkohol część respondentów odpowiadała również na pytania związane z ich zachowaniami po jego spożyciu. Do najczęściej wymienianych zaliczają się: stłuczenia i uszkodzenia ciała (8%), poważna kłótnia (8%), zniszczenie swojej odzieży (5%) oraz bójka

(4%) i zgubienie swoich rzeczy (4%). 1% uczniów przyznaje się do kłopotów z policją z powodu spożywania alkoholu.

Jako spodziewane skutki spożycia alkoholu, uczniowie wymieniają najczęściej: szkody dla zdrowia (28%), zachowania nieakceptowane społecznie (24%), uczucie mdłości (22%), kaca (20%) i kłopoty z policją (18%). Część osób postrzega alkohol w bardzo pozytywnym świetle – jako środek na odprężenie (11%), szczęście (8%), zapomnienie o swoich problemach (14%), zwiększenie otwartości w kontaktach społecznych (8%) i dobrą zabawę (14%). 12% nastolatków obawia się utraty kontroli nad swoim spożywaniem alkoholu.

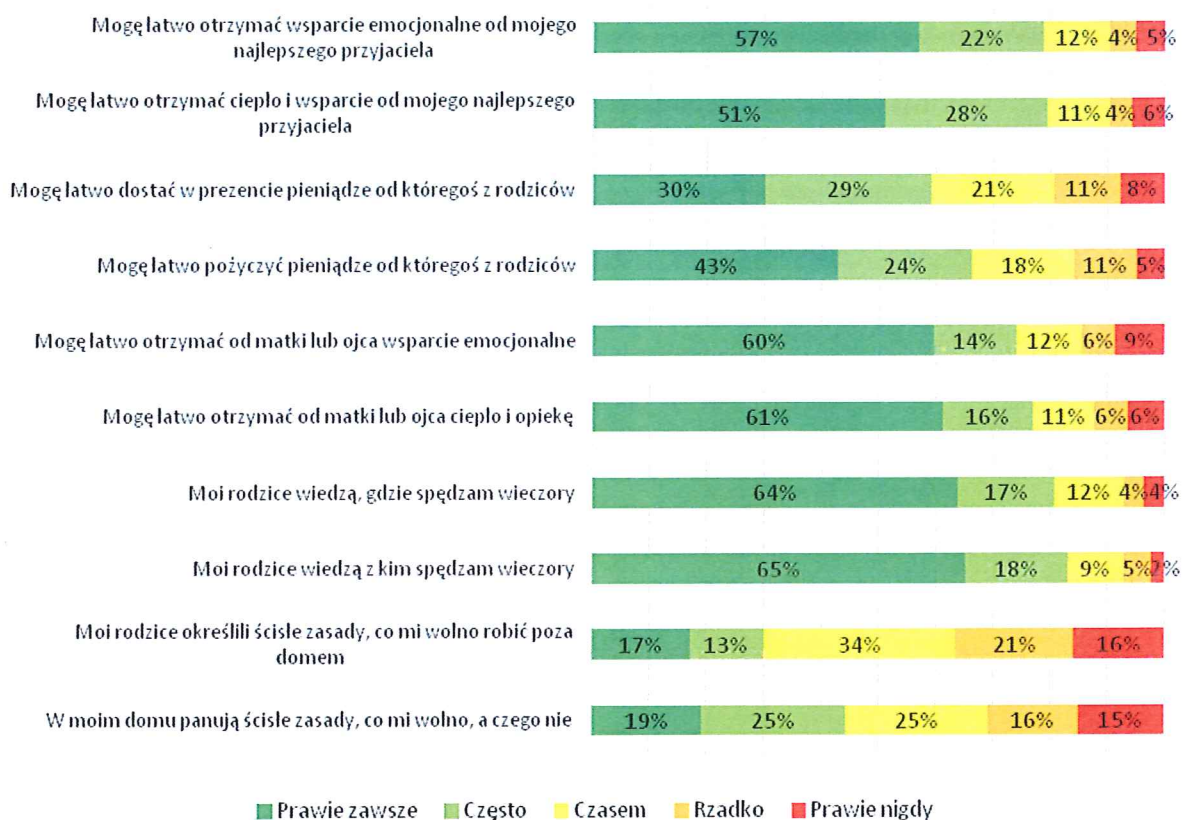
Wszyscy ankietowani określali, dlaczego ich zdaniem młodzież spożywa alkohol. Alarmujące jest, że najczęściej udzielaną odpowiedzią jest chęć poradzenia sobie z problemami (46% wskazań!). 45% twierdzi, że powodem jest chęć pocucia się dorosłym, 42% - presja otoczenia, zaś 39% - nadzieja na lepszą zabawę. Co trzeci nastolatek obawia się odrzucenia ze strony kolegów, kiedy wyłamie się z pijącego towarzystwa. Co piąta osoba wymienia także nudę i smutek jako motywy do sięgania po napoje alkoholowe. Wykres poniżej prezentuje rozkład odpowiedzi.

Relacje społeczne i przemoc rówieśnicza

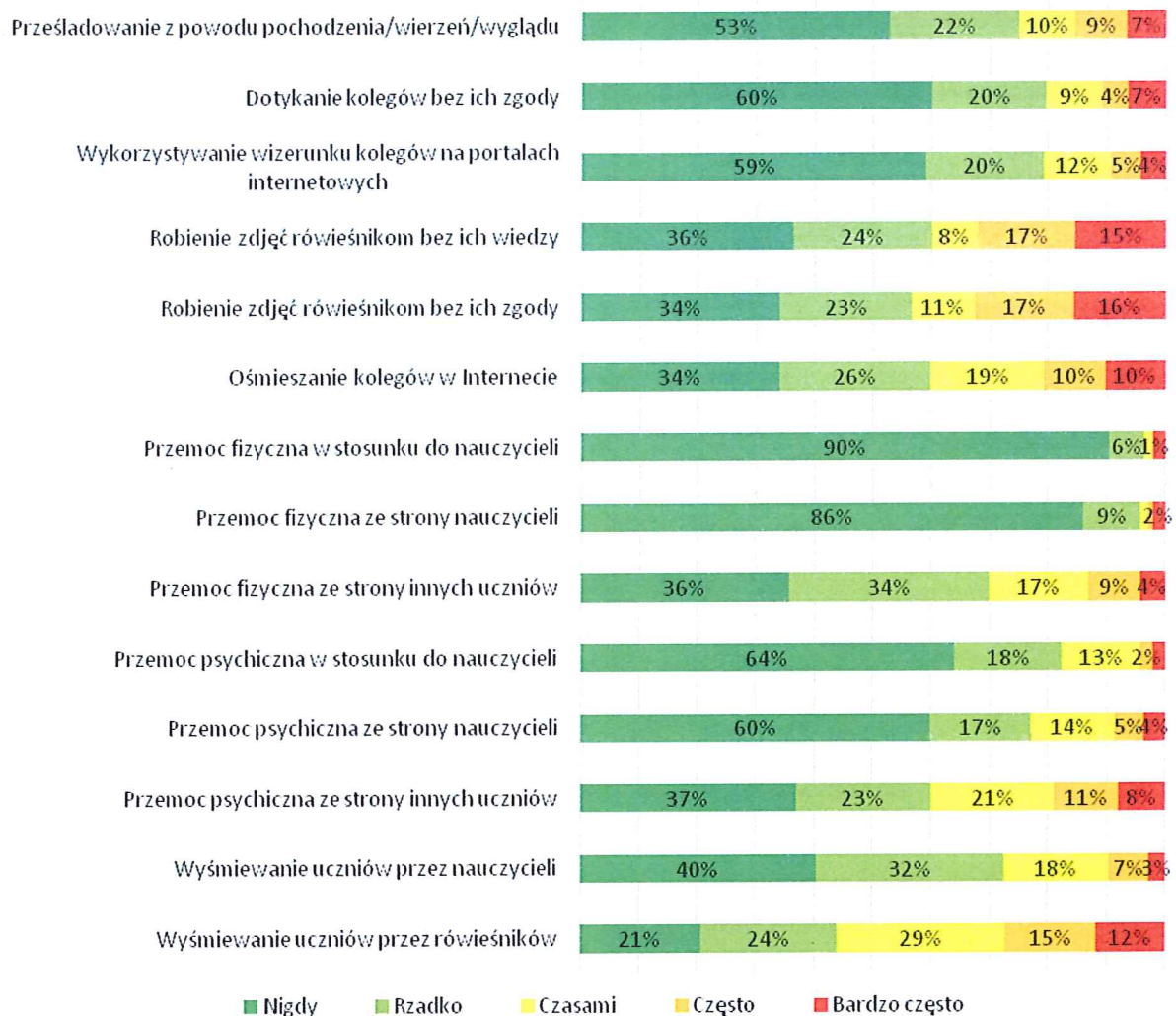
Uczniowie z klas 5 – 8 dokonywali charakterystyki swoich relacji z rodzicami i przyjaciółmi. 44% badanych jest zdania, że w ich domu często lub prawie zawsze panują jasne zasady co do tego, co jest dozwolone, a co nie. Brak takich zasad sygnalizuje co szósty nastolatek. Nieco słabiej określone są zasady zachowania się młodzieży poza domem, kiedy kontrola rodziców jest ograniczona. 3/4 starszych uczniów jest przekonanych, że mogą łatwo uzyskać wsparcie emocjonalne oraz ciepło i opiekę od swoich rodziców i przyjaciół. Patrząc na wykres, widać, że pewna grupa ankietowanych (około 1/6) deklaruje, że ich rodzice nie wiedzą ani z kim, ani gdzie spędzają wieczory, nie mają poczucia bliskości emocjonalnej i opieki z ich strony, brakuje im też innej bliskiej osoby np. przyjaciela. Szczegółowe rozkłady poszczególnych odpowiedzi zaprezentowane są na wykresie.

Relacje społeczne (odpowiedzi starszych uczniów)

Do najczęstszych przejawów przemocy w szkole należą zdaniem starszych ankietowanych takie zachowania, jak wyśmiewanie i przemoc psychiczna wśród uczniów. Dość często zdarzają się także sytuacje związane z przemocą w Internecie – ośmieszanie, wykonywanie zdjęć bez wiedzy lub zgody osób na nich uwiecznionych. Ze strony nauczycieli sporadycznie dochodzi do wyśmiewania uczniów. Co czwarta osoba przynajmniej raz była świadkiem prześladowania kogoś w szkole ze względu na jego pochodzenie, wygląd lub przekonania. Bardzo rzadko dochodzi do stosowania przemocy fizycznej w stosunku do nauczycieli lub z ich strony wobec uczniów, a także do przemocy psychicznej w stosunku do nauczycieli i dotykanie kolegów i koleżanek bez ich zgody.

Skala przemocy w szkole (odpowiedzi starszych uczniów)

15% uczniów ze starszych klas przyznało, że im samym zdarza się stosować tego rodzaju zachowania krzywdzące innych, a co czwarta osoba utrzymuje, że nie pamięta, czy podejmowała tego typu działania. 45% respondentów osobiście doświadczyło przemocy w szkole, z czego w przypadku co czwartego miało to miejsce więcej niż raz.

Nowoczesne technologie i cyberzagrożenia

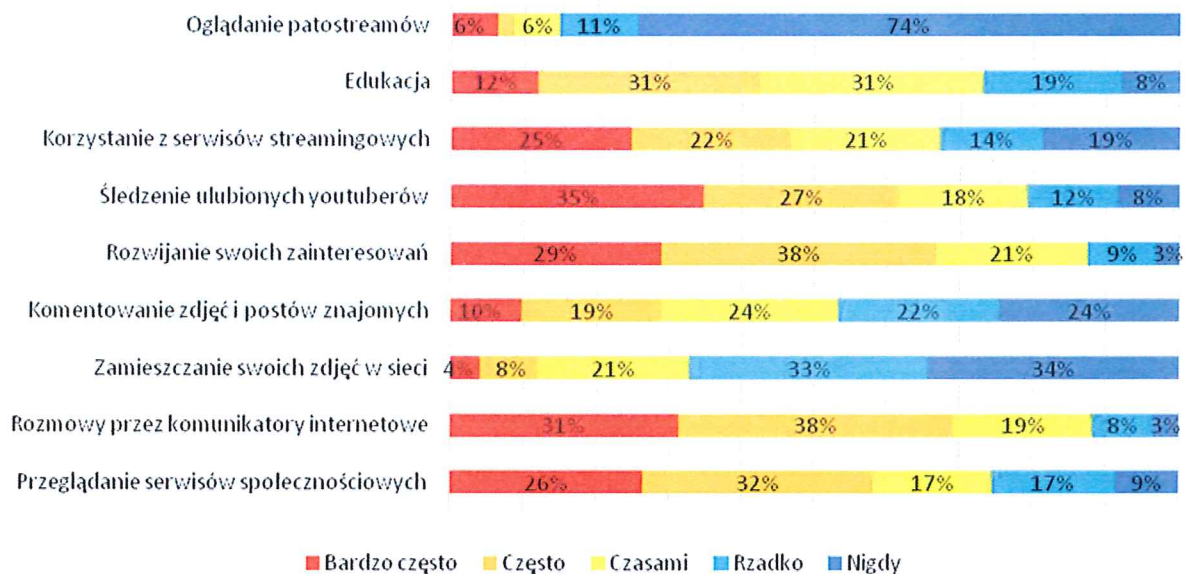
Częstotliwość korzystania z Internetu wśród starszych uczniów jest znacznie wyższa niż w przypadku ich kolegów z klas 1-4. Młodzież najczęściej spędza w sieci od 3 do 5 godzin dziennie (43% osób). Co trzeci uczeń deklaruje, że czas ten wynosi od 1 do 2 godzin, a 5% twierdzi, że jeszcze mniej. 18% starszej młodzieży wypełnia praktycznie cały dostępny czas na aktywnościach online – 6 godzin lub więcej.

25% młodzieży korzysta z Internetu w swoim telefonie podczas pobytu w szkole. Generalnie najczęściej respondenci w sieci skupiają się na kontaktach poprzez komunikatory internetowe, przeglądaniu portali społecznościowych, rozwijaniu swoich zainteresowań i nauce, śledzeniu ulubionych youtuberów oraz korzystaniu z serwisów streamingowych.

Rodzaj aktywności jest więc podobny do młodszych ankietowanych, natomiast wraz z wiekiem rośnie ich częstość. 12% nastolatków często lub bardzo często zamieszcza swoje zdjęcia w sieci, a 8% regularnie ogląda nagrania patostreamerów (1/4 zetknęła się z nimi przynajmniej raz). Szczegółowe częstości poszczególnych działań prezentuje poniższy wykres.

Aktywności w Internecie

(odpowiedzi starszych uczniów)

81% ankietowanych posiada konto na Facebooku. Ponad połowa uczniów nie zna osobiście wszystkich swoich znajomych z tego portalu społecznościowego. Aż 28% doświadczyło włamania na swoje konto mailowe lub na portalu internetowym.

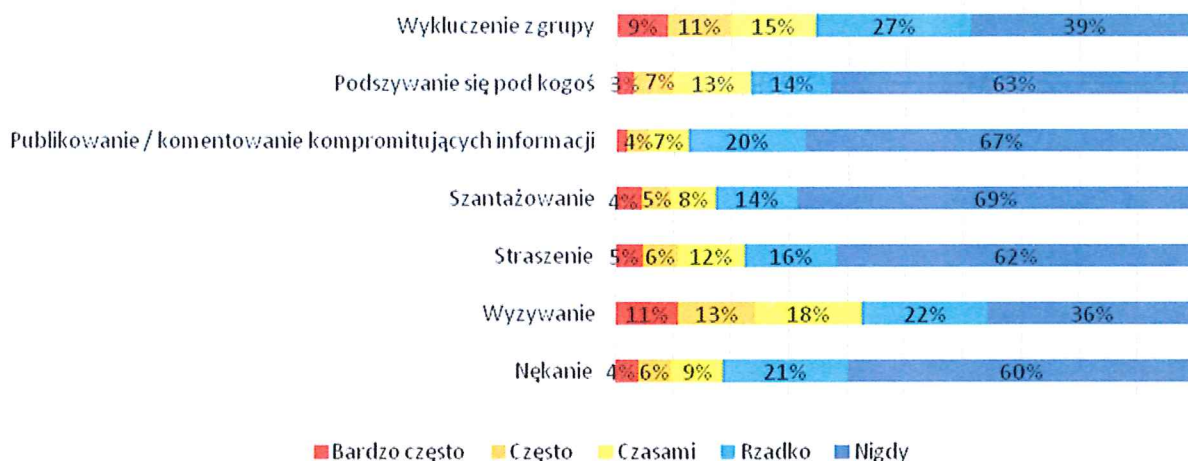
Każdy ankietowany nastolatek przyznał, że gra w gry internetowe – głównie na komputerze (49%). 32% wybiera przede wszystkim gry na smartfona, a 19% - na konsolę. 55% respondentów często lub bardzo często uczestniczy w grach wieloosobowych (multiplayer games).

W przypadku starszych uczniów, odsetek rodziców kontrolujących ich poczynania w Internecie jest niższy i wynosi 58%. 42% młodzieży nie ma poczucia, że ktokolwiek interesuje się ich aktywnościami w sieci. Jednocześnie aż 31% nastolatków gra w gry dedykowane starszym odbiorcom (z treściami wulgarnymi, erotycznymi, przemocą, zachowaniami dewiacyjnymi).

Jeśli chodzi o przemoc w przestrzeni wirtualnej, to jako często lub bardzo częste zdarzenia wymieniane są: wykluczenie z grupy (20%) i wyzywanie (24%). Co dziesiąta osoba wskazuje też na podszywanie się pod czyjąś tożsamość w Internecie, szantażowanie, straszenie i nękanie. Najrzadziej dochodzi do publikowania lub komentowania kompromitujących kogoś informacji lub materiałów. Skala osobiście doświadczanej przez ankietowanych starszych uczniów cyberprzemocy, jest znacznie większa niż w przypadku młodszych respondentów. Aż 42% bywa wyzywanych czy obrażanych w sieci, a 24% doświadcza wykluczania z grupy. 16% odkryło, że ktoś się pod nich podszywał. 14% nastolatków było obiektem zastraszania, 12% - szantażowania, a 9% - nękania w Internecie czy publikowania

kompromitujących ich treści. Sami ankietowani najczęściej wyzywają innych (22%) i wykluczają z grupy (15%). 8% przyznaje, że udawali w Internecie kogoś innego. Pozostałe zachowania wskazuje mniejszy odsetek uczniów. Szczegóły zostały zaprezentowane na poniższych wykresach.

Skala cyberprzemocy wśród rówieśników (odpowiedzi starszych uczniów)

Odpowiedzi rodziców młodszych uczniów

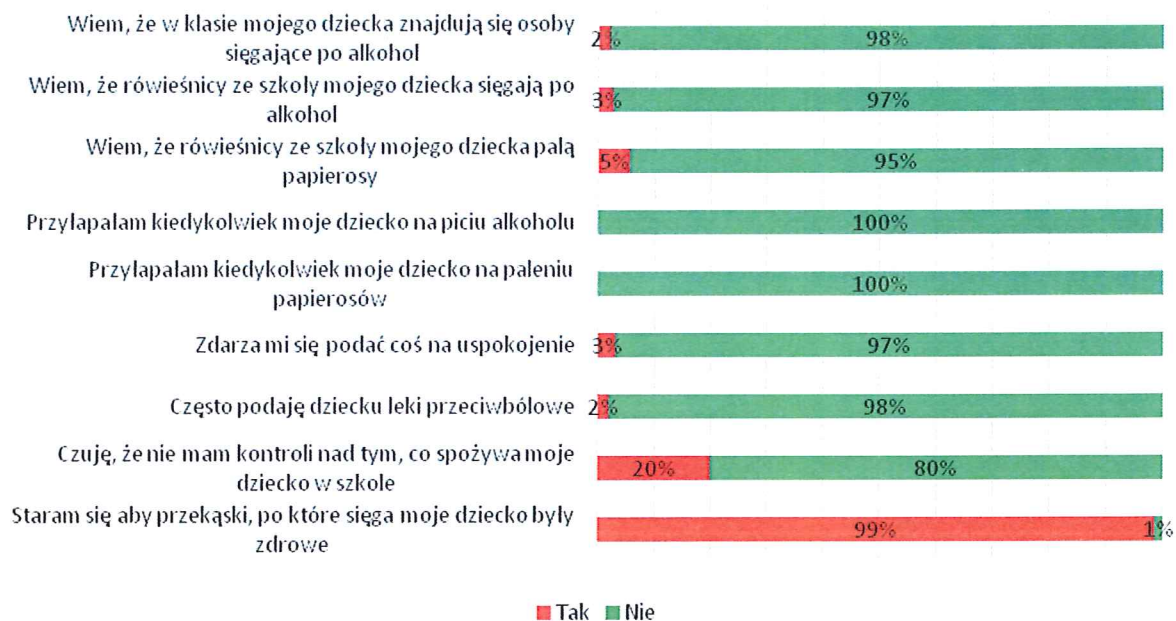
Opis grupy

W ankiecie internetowej wzięło udział 276 rodziców uczniów klas 1 – 4 szkół podstawowych w Nowym Targu. 84% ankietowanych stanowiły kobiety.

Zdrowie dzieci

Rodzice młodszych uczniów odpowiadali na zestaw pytań związanych ze zdrowiem swoich dzieci – odżywianiem, zażywaniem leków, paleniem papierosów i piciem alkoholu. Kilku rodziców (2%) przyznaje, że często podaje swoim dzieciom leki przeciwbólowe, a 3% opiekunów podaje preparaty na uspokojenie (herbaty, tabletki ziołowe i inne). Żaden z rodziców uczniów z klas 1 – 4 nie przyłapał dziecka na paleniu papierosów ani piciu alkoholu, jednak część ma świadomość, że ich rówieśnicy podejmują takie zachowania. 2% jest przekonanych, że problem spożywania alkoholu przez dzieci dotyczy kolegów z klasy ich syna lub córki.

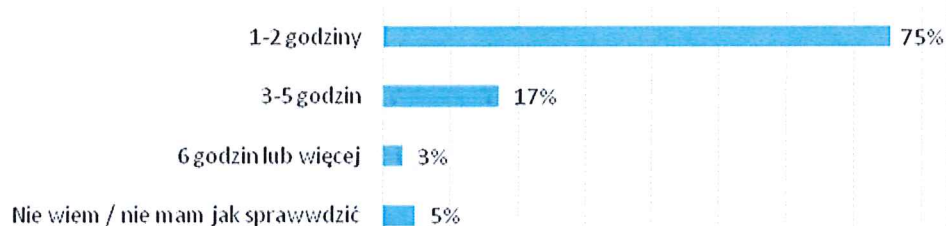
Opinie na tematy związane ze zdrowiem dzieci (odpowiedzi rodziców młodszych uczniów)

Korzystanie z nowoczesnych technologii przez dzieci

75% rodziców młodszych uczniów szacuje, że ich dzieci spędzają w sieci od 1 do 2 godzin dziennie. 17% twierdzi, że jest to od 3 do 5 godzin. 3% respondentów stwierdziło, że jest to jeszcze dłuższy czas. Łącznie 5% opiekunów nie orientuje się, jak długo ich dzieci korzystają z Internetu. Tylko 4% przyznaje, że nie kontroluje aktywności dziecka w sieci. Jednocześnie 28% wie, że dziecko ma konto na portalu społecznościowym przeznaczonym dla starszych dzieci. 90% ankietowanych rodziców nie pozwala swoim dzieciom na korzystanie z telefonu komórkowego na terenie szkoły, 1% daje takie przyzwolenie nawet na lekcjach.

Ilość czasu spędzana przez dzieci w Internecie (odpowiedzi rodziców młodszych uczniów)

Odpowiedzi rodziców starszych uczniów

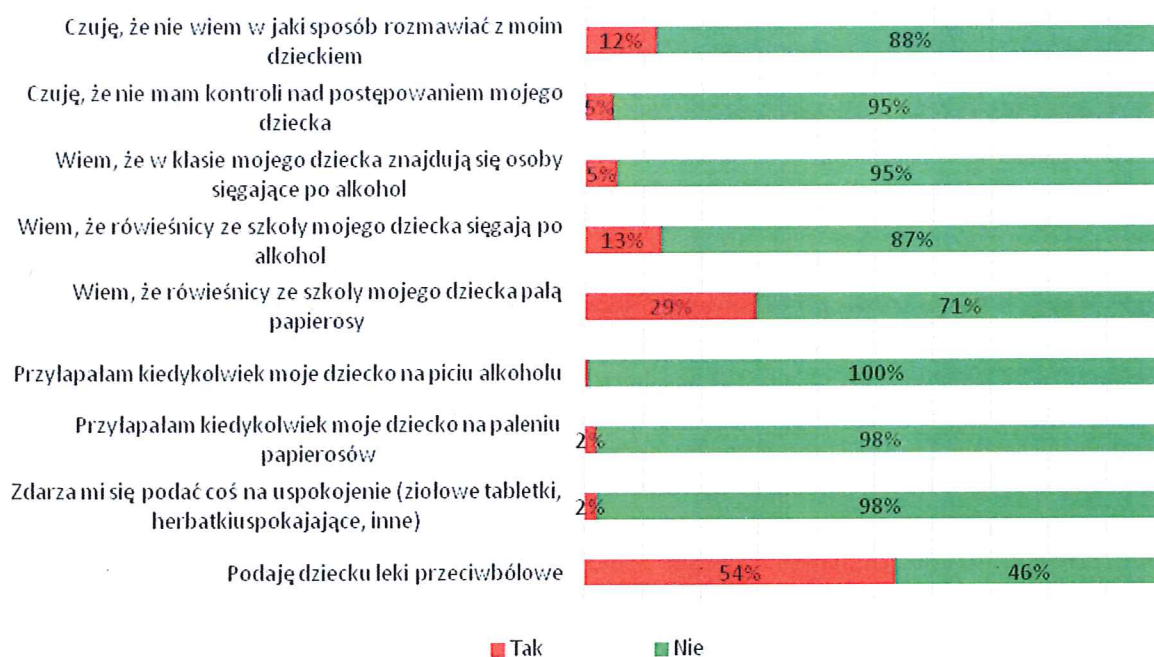
Opis grupy

W ankiecie internetowej wzięło udział 241 rodziców uczniów klas 5 - 8 szkół podstawowych w Nowym Targu. 69% ankietowanych stanowiły kobiety.

Zdrowie dzieci

Podobnie jak rodzice młodszych uczniów, także opiekunowie dzieci z klas 5 – 8 odpowiadali na pytania związane ze zdrowiem i zagrożeniami wśród młodzieży. 5% ankietowanych przyznaje, że czuje, że nie ma kontroli nad zachowaniem swojego dziecka, a 12% nie ma pomysłu, jak prowadzić z nim rozmowę. W opinii rodziców bardziej powszechne wśród nastolatków ze szkoły jest palenie papierosów (29% wskazań) niż spożywanie alkoholu (15%). Żaden z opiekunów nie przyłapał swojego dziecka na spożywaniu alkoholu. 2% widziało, że ich dziecko pali papierosy. Nieliczni rodzice podają swoim dzieciom środki na uspokojenie, ale ponad połowa młodzieży za ich pozwoleniem przyjmuje tabletki przeciwbólowe. Szczegóły znajdują się na poniższym wykresie.

Opinia na tematy związane ze zdrowiem dzieci
(odpowiedzi rodziców starszych uczniów)

Korzystanie z nowoczesnych technologii przez dzieci

55% rodziców starszych uczniów twierdzi, że ich dzieci spędzają w sieci od 1 do 2 godzin dziennie. 1/3 respondentów twierdzi, że jest to od 3 do 5 godzin. 5% respondentów jest zdania, że jest to jeszcze dłuższy czas. Łącznie 7% opiekunów nie orientuje się, jak długo ich dzieci korzystają z Internetu. 16% przyznaje, że nie kontroluje aktywności dziecka w sieci. 29% rodziców pozwala młodzieży na korzystanie z telefonu komórkowego w szkole, z czego co szósty wyraża zgodę na wykorzystywanie go podczas lekcji. 73% wie, że ich dziecko ma konto na portalu społecznościowym.

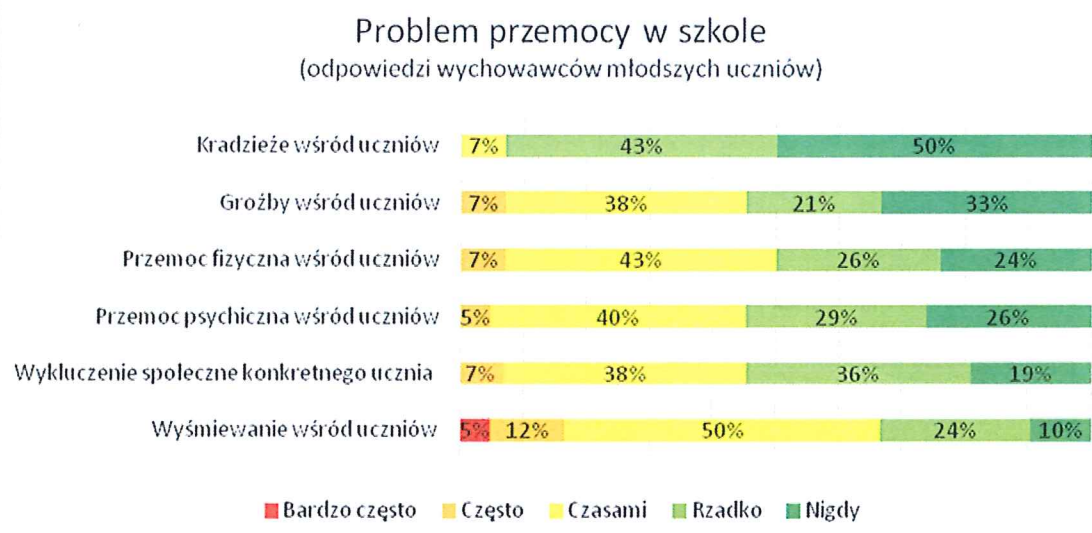
Odpowiedzi wychowawców młodszych uczniów

Opis grupy

W kwestionariuszu dotyczącym obserwowanych przez nauczycieli problemów wśród dzieci wzięło udział 42 wychowawców z klas 1 – 4. Najliczniejszą grupę stanowili nauczyciele klas 3 (31%) oraz 1 (24%).

Przemoc rówieśnicza

Za najczęstsze przejawy przemocy rówieśniczej w klasie nauczyciele uznają wyśmiewanie (14% określa je jako częste lub bardzo częste). Częściej dochodzi do aktów przemocy fizycznej niż do wykluczania z grupy. Kradzieże, groźby i przemoc psychiczna zdarzają się rzadko. Postrzegana częstotliwość przemocy wśród uczniów z innych klas jest wyższa – także dominuje wyśmiewanie, jednak około 7% odpowiedzi nauczycieli wskazuje na częste występowanie pozostałych wymienionych zachowań. Szczegółowe odpowiedzi znalazły się na wykresach.

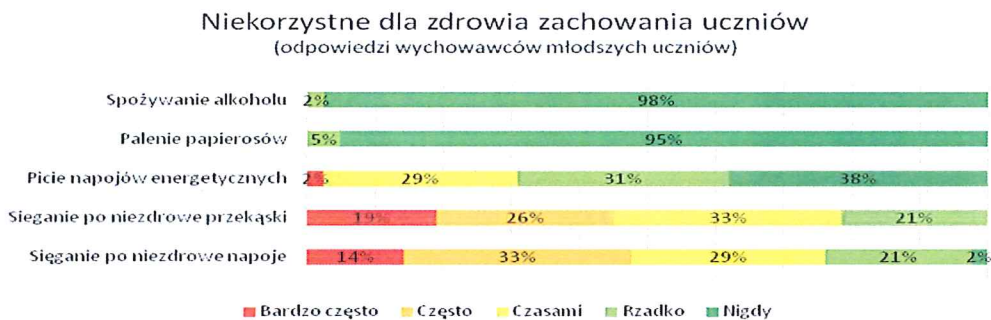
Przemoc domowa

5% wychowawców ma świadomość, że do ich klasy uczęszczają dzieci z rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej. Aż 40% nie potrafi określić, czy mają takich uczniów pod opieką, a 55% nauczycieli widzi potrzebę podniesienia kompetencji w tym zakresie. Co dziesiąty wychowawca obserwuje ślady przemocy fizycznej na ciele jakiegoś ucznia.

Użytki i korzystanie z telefonów w szkole

88% nauczycieli obserwuje, że uczniowie z klas 1 – 4 korzystają z telefonów komórkowych w szkole, a według 29% ma to miejsce na lekcjach.

Zdaniem wychowawców młodszych klas, dzieci często lub bardzo często sięgają po niezdrowe napoje i przekąski w szkole (odpowiednio 47% i 45%). 1/3 respondentów obserwuje też czasami spożywanie napojów energetycznych. Według pedagogów palenie papierosów i spożywanie alkoholu przez uczniów w szkole to sytuacje bardzo rzadkie.

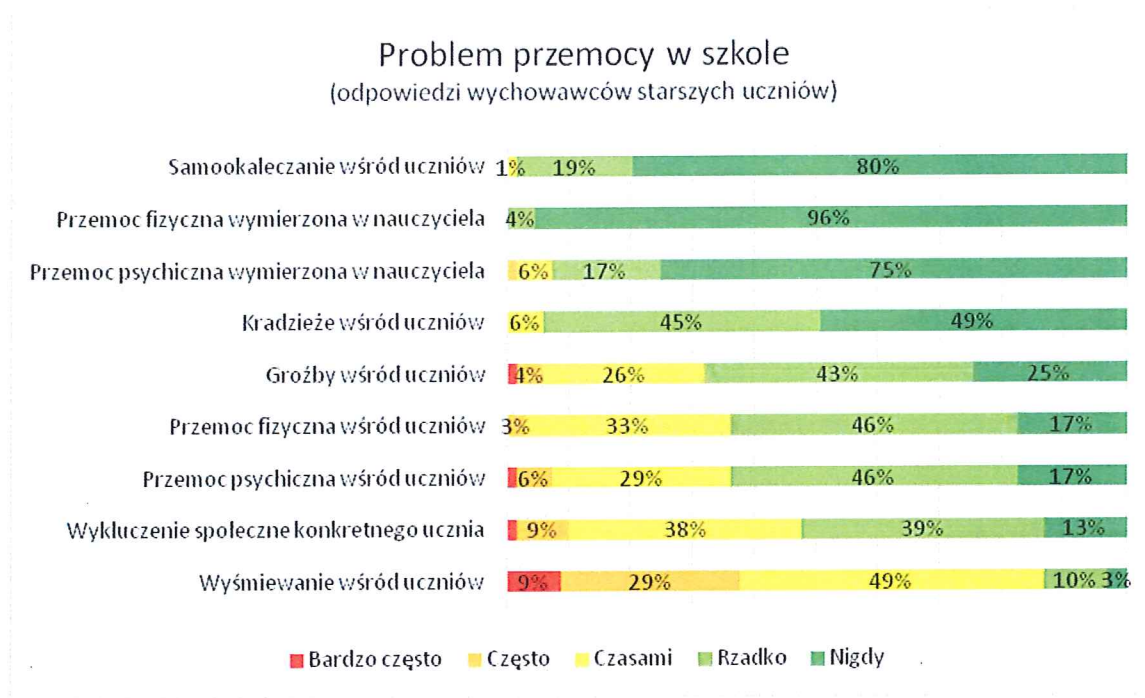
Odpowiedzi wychowawców starszych uczniów

Opis grupy

W kwestionariuszu dotyczącym obserwowanych przez nauczycieli problemów wśród dzieci wzięło udział 69 wychowawców z klas 5 - 8.

Przemoc rówieśnicza

Prawie każdy wychowawca obserwował w szkole sytuację wyśmiewania się uczniów z kolegów lub koleżanek. Zdaniem 38% ma to miejsce często lub bardzo często w szkole. Czasami występuje wykluczanie z grupy rówieśniczej, stosowanie przemocy psychicznej, fizycznej lub groźb.

Przemoc domowa

9% wychowawców starszych klas ma pod opieką uczniów pochodzących z rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej. Podobnie, jak w przypadku nauczycieli młodszych klas, 48% ankietowanych nie potrafi tego zdiagnozować i chciałoby podnieść swoje kompetencje w rozpoznawaniu sygnałów świadczących o krzywdzeniu dzieci i sposobów reagowania na nie.

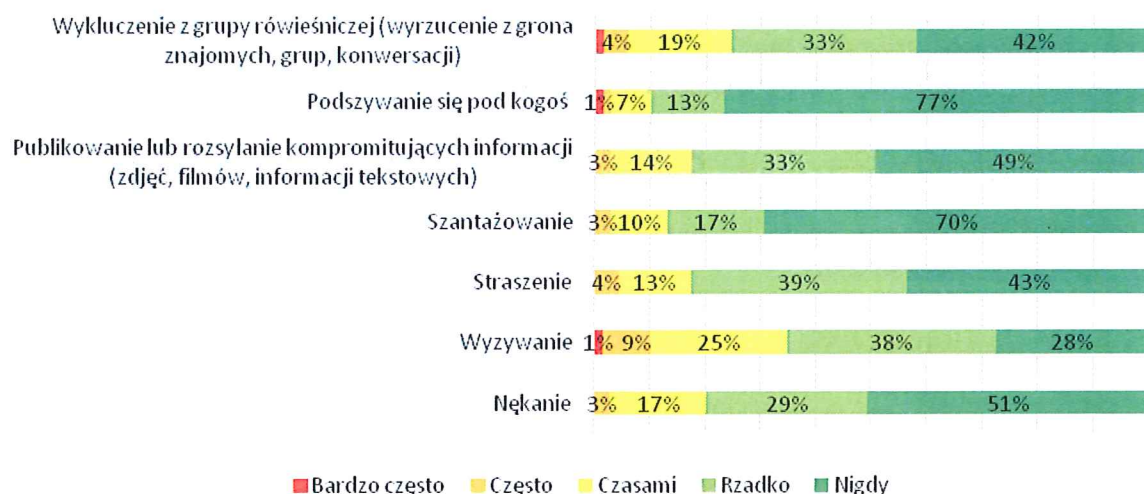
Problemy obserwowane u młodzieży

94% nauczycieli obserwuje, że uczniowie z klas 5 - 8 korzystają z telefonów komórkowych w szkole, a według połowy ma to miejsce także na lekcjach.

W ocenie wychowawców przejawy cyberprzemocy zdarzają się w stosunku do młodzieży raczej rzadko. Wśród najczęściej spotykanych wymieniają wyzywanie, straszenie i wykluczanie a grupy. Zdaniem nauczycieli sporadycznie ma miejsce podszywanie się pod kogoś innego w sieci, szantażowanie, publikowanie kompromitujących kogoś treści i nękanie. Szczegółowy rozkład odpowiedzi prezentuje wykres.

Problem cyberprzemocy wśród młodzieży

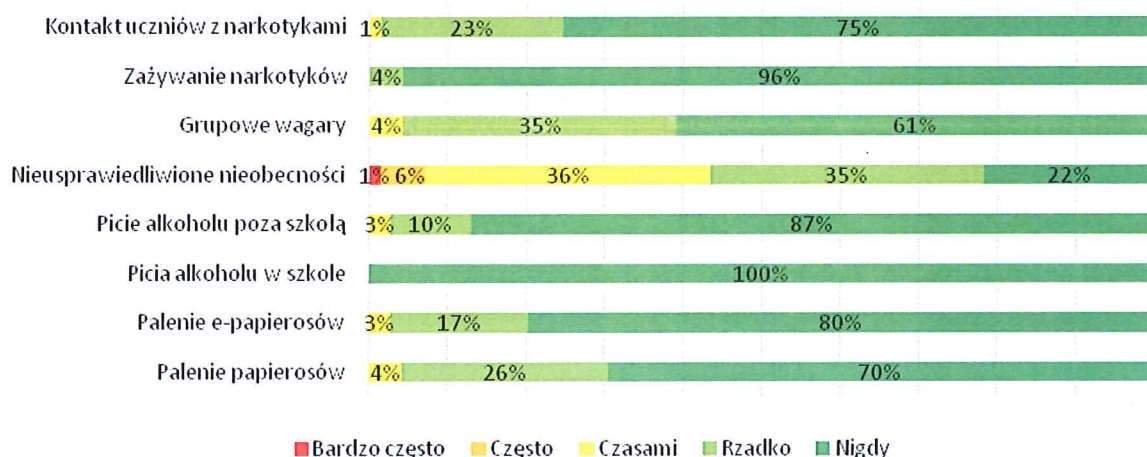
(odpowiedzi wychowawców starszych uczniów)

W opinii wychowawców klas starszych, do najczęstszych problemów, z jakimi spotyka się młodzież ze szkoły, należą nieusprawiedliwione nieobecności, obserwowane czasami lub częściej przez 43% nauczycieli. 39% ankieterowanych spotyka się z grupowymi wagarami (większość rzadko). Spośród używek, najczęściej uczniowie sięgają po papierosy i e-papierosy. Żaden z nauczycieli nie spotkał się z piciem alkoholu przez młodzież na terenie szkoły. 1/4 wychowawców ma świadomość, że nastolatki mogą mieć kontakt z narkotykami. Poniżej zaprezentowano rozkład wszystkich odpowiedzi.

Problemy młodzieży ze szkoły

(odpowiedzi wychowawców starszych uczniów)

Młodszy uczniowie, ich rodzice i wychowawcy - podsumowanie

Większość dzieci dobrze czuje się zarówno w domu, jak i w szkole. Po wsparcie w trudnej sytuacji zwróciliby się przede wszystkim do swoich rodziców. Korzystne byłyby działania skupione na pogłębianiu relacji uczniów z wychowawcą i budowaniu zaufania. Będzie miało

to wymierne efekty w postaci zwiększenia poczucia bezpieczeństwa w szkole i poszerzenia sieci wsparcia społecznego dla dzieci zagrożonych różnego rodzaju problemami (przemocą rówieśniczą, przemocą domową, zachowaniami ryzykownymi).

Część młodszych uczniów ma trudność z bezpośrednim odmówieniem wobec presji rówieśników – informują dorosłych o zdarzeniach lub unikają kolegów. Należy położyć nacisk na kształtowanie kompetencji interpersonalnych dzieci, zwiększanie ich pewności siebie i samoświadomości oraz poszerzanie dostępnych strategii samodzielnego radzenia sobie w konfliktowych sytuacjach, szczególnie że zdaniem zarówno dzieci, jak i wychowawców, najczęściej dochodzi w szkole do wyśmiewania i wykluczania z grupy jako form przemocy rówieśniczej.

17% dzieci do 10 roku życia spędza przed urządzeniami ekranowymi 3 lub więcej godzin. Uczniowie podejmują aktywności rozwijające ich wiedzę i zainteresowania, ale także oglądają filmy i słuchają muzyki. Około 1/3 dzieci mogło mieć dostęp do demoralizujących treści w Internecie – przede wszystkim za pośrednictwem znanych youtuberów. 15% doświadczyło jakiegoś przejawu przemocy w sieci. 44% dzieci posiada konto na Facebooku, nie wszyscy znają osobiście wszystkie osoby zaproszone do grona znajomych, co stwarza ryzyko kontaktu z użytkownikami podającymi się za ich rówieśników, chcących wyłudzić pieniądze, wymusić spotkanie lub inne potencjalnie groźne zachowania (co czwarta osoba w tym wieku nawiązuje nowe znajomości w Internecie). 1/3 uczniów klas 1 – 4 jest przekonana, że nie są kontrolowani przez swoich rodziców, część osób gra w gry przeznaczone dla starszych użytkowników.

Na wagę zwraca fakt, że dzieci postrzegają zazwyczaj swoich opiekunów jako niezbyt sprawnie korzystających z nowoczesnych technologii. Tylko połowa rozmawiała z rodzicami lub nauczycielami o zagrożeniach w Internecie. Warto dostarczyć rodzicom wsparcia informacyjnego na temat programów kontroli rodzicielskiej i stron internetowych pomocnych w rozmowach z dziećmi na temat cyberzagrożeń. Jak widać, nie dotyczą one wyłącznie starszej młodzieży, a korzystne nawyki związane z bezpieczeństwem i higieną korzystania z nowoczesnych technologii będą procentowały na przyszłość. Szczególnie istotne jest uwarżliwianie dzieci na kwestie zawierania znajomości przez Internet – uczniowie w tym wieku nie mają dobrze wykształconego krytycznego i abstrakcyjnego myślenia, obdarzają zaufaniem osoby „po drugiej stronie ekranu”, co naraża ich na nadużycia.

27% rodziców młodszych dzieci stosowało lub nadal stosuje wobec nich kary fizyczne, pomimo deklarowanego negatywnego stosunku do tego typu środków wychowawczych. Co dziesiąta osoba czasami poszturchuje swoje dziecko, a co piąta – często lub bardzo często na nie krzyczy. Niezbędnym elementem ogólnej profilaktyki w społeczności powinny być działania wzmacniające kompetencje wychowawcze rodziców np. w formie grup wsparcia, warsztatów tematycznych, konsultacji z pedagogiem szkolnym czy diagnoza problemów dziecka i rodziny w poradniach zdrowia psychicznego czy psychologiczno – pedagogicznych. Osobne działania szkoleniowe powinny być skierowane do nauczycieli, którzy przyznają, że nie zawsze potrafią rozpoznać przejawy przemocy domowej i odpowiednio zareagować.

Starsi uczniowie, ich rodzice i wychowawcy - podsumowanie

Większość młodzieży ma dobre relacje z rodzicami, otrzymuje od nich wsparcie. Na ogół w ich domach panują jasno określone zasady zachowania, nieco rzadziej zasady te sformułowane są w stosunku do zachowania podczas wyjść ze znajomymi. Istnieje jednak

grupa uczniów, którzy mogą doświadczać zaniedbania potrzeb emocjonalnych, słabych więzi z opiekunami, gdzie rodzice nie wiedzą z kim i kiedy się spotykają i nie mają nad tym kontroli. Takie opuszczone osoby będą szukać swojej grupy odniesienia poza domem, czasem w środowiskach niekorzystnych wychowawczo. Wczesne identyfikowanie młodzieży z tego typu trudnościami i dostarczenie im alternatywy na spędzanie czasu wolnego, chociażby w świetlicach środowiskowych, klubach młodzieżowych, domu kultury itp. oraz w razie potrzeby objęcie pomocą terapeutyczną – indywidualną i rodzinną, da szansę na rozwój potencjału młodego człowieka i jego pełne przystosowanie do zasad życia społecznego.

Zdaniem nastolatków sporadyczne sięganie po narkotyki, papierosy czy alkohol niesie ze sobą niewielkie ryzyko uzależnienia lub szkód zdrowotnych. Wykazują też dużą akceptację dla spożywania dużej ilości alkoholu podczas weekendów. Część rówieśników ankietowanych uczniów zażywa narkotyki (nie tylko marihuanę, ale też np. ecstasy czy amfetaminę). 15% starszych uczniów pali papierosy, które samodzielnie kupuje lub dostaje od starszych kolegów. 32% młodzieży piło alkohol. Pierwsze jego spożycie często następuje albo w samotności albo w obecności rodzica. Dostęp do alkoholu uzyskują za pośrednictwem starszych kolegów lub podbierając w domu. Można podejrzewać, że rodzice w większości nie mają świadomości, że ich dzieci mogą mieć kontakt z rówieśnikami sięgającymi po alkohol czy papierosy albo same palić papierosy czy spożywać alkohol.

W odpowiedziach uczniów widoczna jest różnica pomiędzy postrzeganiem alkoholu przez osoby po inicjacji alkoholowej i te, które jeszcze go nie spożywały. Pijące alkohol nastolatki dostrzegają przede wszystkim ich negatywne skutki (szkody dla zdrowia, mdłości, nieakceptowane zachowania, kłopoty z policją).

Jednocześnie wśród ogółu badanych, dominująca motywacja do sięgania po piwo czy wódkę to radzenie sobie z problemami, chęć wyluzowania, zaistnienia w towarzystwie, poczucia się dorosłym czy nieumiejętność odmowy. Takie przekonania mogą nieść za sobą duże ryzyko nie tylko sięgania po alkohol i inne środki psychoaktywne, ale też ich częstego zażywania, szczególnie w okresie postrzeganym jako szczególnie trudny, czyli w momencie zmiany etapu edukacyjnego na szkołę ponadpodstawową. Najstarsi uczniowie szkół podstawowych powinni zostać objęci szczególną troską w tym kontekście – nie tylko pod względem uzależnień, ale poprzez wzmacnianie ich kompetencji i rozwój zainteresowań, monitorowanie ich dobrostanu emocjonalnego i dostarczanie wsparcia dla rodziców nastolatków w tym szczególnym okresie życia. Bardzo istotne jest, aby młodzież miała przynajmniej jednego dorosłego, do którego ma zaufanie i który będzie mógł służyć wsparciem. Może to być rodzic, wychowawca, pedagog, wychowawca czy wolontariusz ze świetlicy, sąsiadka – ważne, aby osoba taka nie miała poczucia, że zostaje sama ze swoimi problemami.

Warto uświadamiać rodziców i nastolatków o konsekwencjach częstego przyjmowania środków przeciwbólowych i innych leków dostępnych bez recepty, gdyż problem może dotyczyć sporej grupy uczniów.

Starsi uczniowie spędzają znacznie więcej czasu w sieci niż ich młodszy koledzy. Zazwyczaj jest to od 3 do 5 godzin dziennie (rodzice w dużym stopniu niedoszacowują tego czasu). Podejmowane aktywności są podobne wśród obu grup, jednak nastolatki częściej i w bardziej różnorodny sposób korzystają z portali społecznościowych (nie tylko do rozmów ze znajomymi, ale także do zamieszczania swoich zdjęć czy wpisów, komentowania treści). Młodzież jest rzadziej kontrolowana przez rodziców w zakresie korzystania z Internetu

i chętnie z tego faktu korzysta. 8% regularnie ogląda patostreamerów, prezentujących wulgarne, brutalne czy demoralizujące treści. Pomimo pozornej biegłości w obsłudze nowoczesnych technologii, część osób w niewłaściwy sposób zabezpiecza swoje hasła lub udostępnia je innym, a ponad połowa użytkowników nie zna wszystkich osób, które ma w gronie znajomych w sieci. Co trzecia osoba gra w gry, nie spełniając kryterium wieku użytkownika.

Podobnie, jak u młodszych uczniów, także 26% rodziców starszych stosuje lub stosowała wobec nich kary fizyczne. Częściej jednak podejmują rozmowę z nastolatkiem, upominają go lub stosują pogadanki. Co piąty rodzic często lub bardzo często krzyczy, a co trzeci okresowo nie odzywa się do dziecka.

2. DIAGNOZA PROBLEM NARKOMANII

Problem narkotyków i narkomanii ulega ciągłym zmianom: w zakresie stosowanych substancji, sposobów dystrybucji i wzorców ich przyjmowania. Używanie narkotyków prowadzi do określonych negatywnych konsekwencji społecznych i zdrowotnych zarówno w wymiarze indywidualnym jak i publicznym. Narkotyki są przyczyną przewlekłych problemów zdrowotnych, powodują zatrucia, generują wypadki.

SKALA PROBLEMÓW MAJĄCYCH ZWIĄZEK Z NARKOTYKAMI WYKAZANYMI PRZEZ KOMENDĘ POWIATOWĄ POLICJI W NOWYM TARGU

Rodzaj problemu:	ROK	
	2018	2019
Przestępstwa narkotykowe	27	22
Ilość zatrzymanych narkotyków ogółem w KPP Nowy Targ	4617,25gr	13,3057gr

POMOC I WSPARCIE UDZIELANE MIESZKAŃCOM NOWEGO TARGU PRZEZ MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Ze statystyki Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w roku 2018 objęto pomocą 3 rodziny, w której występował problem narkomanii, zaś w 2019 nie występowała żadna rodzina z ww. problemami.

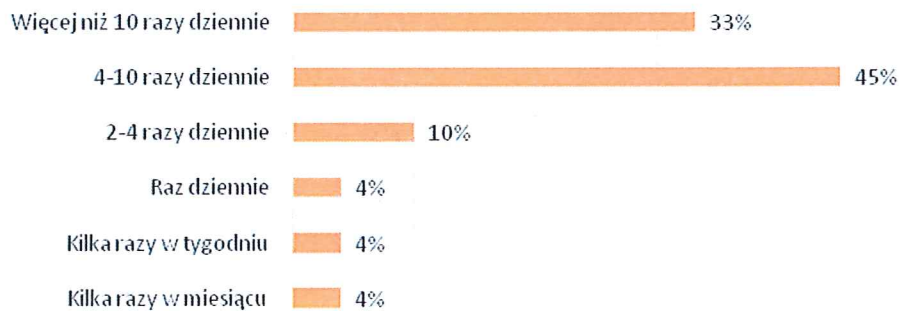
DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH MIASTA NOWY TARG

Odpowiedzi dorosłych mieszkańców

Palenie papierosów

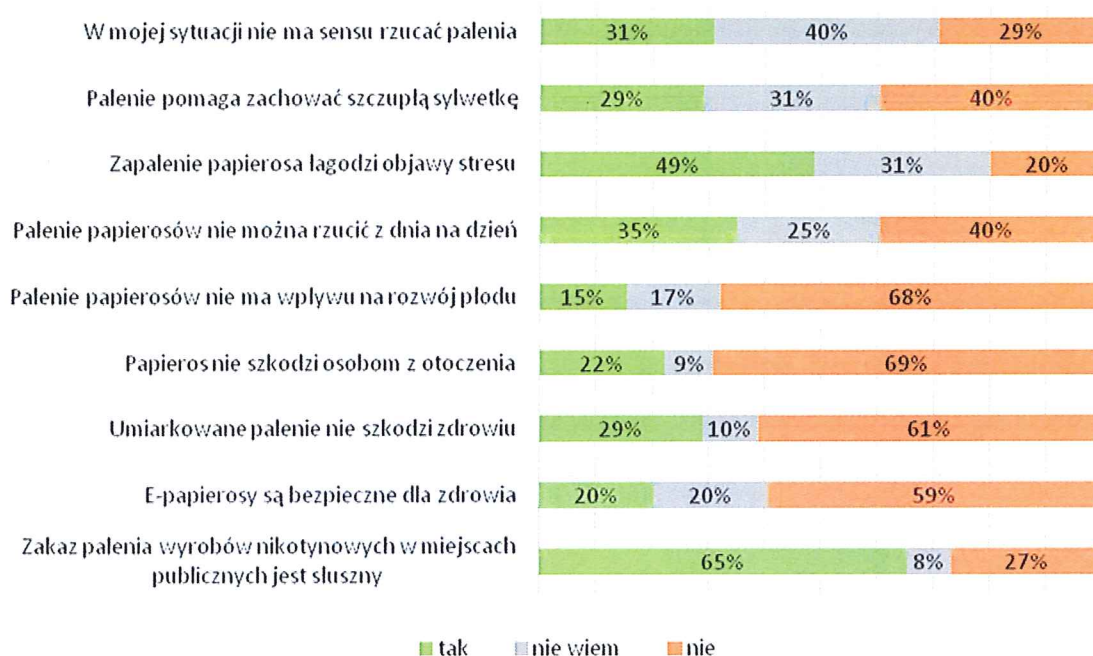
30% dorosłych ankietowanych pali papierosy. Blisko połowa osób palących sięga po 4 do 10 papierosów dziennie, a 33% pali powyżej 10 papierosów dziennie. Wśród palaczy przeważają osoby sięgające po tradycyjne papierosy (71%), mniejsza grupa sięga po ich elektroniczne wersje (29%).

Częstość palenia papierosów (odpowiedzi dorosłych mieszkańców)

Jeśli chodzi o przekonania na temat palenia, to 2/3 mieszkańców popiera zakaz palenia w miejscach publicznych. Połowa respondentów postrzega papierosy jako środek na złagodzenie stresu, a 29% - jako sposób na szczupłą sylwetkę. Co trzecia osoba twierdzi, że w jej sytuacji nie ma sensu podejmowanie próby zerwania z nałogiem nikotynowym. 22% uważa, że palenie nie szkodzi osobom z otoczenia, a 29% (!) jest zdania, że umiarkowane palenie nie ma wpływu na stan zdrowia. Co piąta osoba postrzega palenie elektronicznych papierosów jako bezpieczne, a 15% dopuszcza palenie przez osobę ciężarną, kwestionując wpływ nikotyny na rozwój płodu.

Opinie na temat palenia papierosów (odpowiedzi dorosłych mieszkańców)

Problem narkotykowy

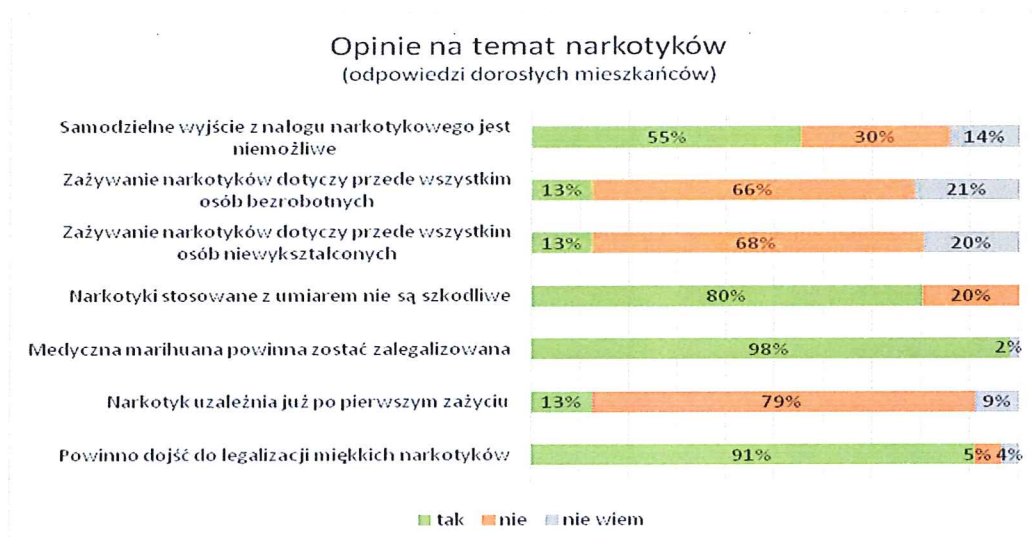
Prawie połowa respondentów nie potrafi określić, czy można mieć dostęp do narkotyków na terenie miasta. Wśród pozostałych przeważa opinia, że kupno takich substancji w okolicy jest

łatwe lub bardzo łatwe. 40% respondentów osobiście otrzymało propozycję zakupu narkotyków.

35% badanych eksperymentowało z narkotykami, głównie marihuaną, dopalaczami i amfetaminą oraz ecstazy. W przypadku 8% ankietowanych ostatni kontakt z tego typu środkami miał miejsce ponad rok temu, a co dziesiąta osoba około raz w miesiącu zażywa je nadal. Podobny odsetek (11%) określa, że bierze narkotyki raz w tygodniu lub częściej.

Dorośli mieszkańcy miasta biorący udział w ankiecie jednoznacznie opowiadają się za legalizacją medycznej marihuany (98% wskazań) oraz niektórych rodzajów narkotyków – potocznie zwanych „miękkimi” (91%). Aż 80% twierdzi, że umiarkowane zażywanie narkotyków nie powoduje szkód zdrowotnych i nie prowadzi do uzależnienia. Respondenci mają świadomość, że problem narkotykowy nie dotyczy jakiejś konkretnej grupy społecznej (osób bezrobotnych czy o niskim wykształceniu). 79% osób kwestionuje możliwość uzależnienia od narkotyku po jego pierwszym zażyciu. Połowa ankietowanych jest zdania, że samodzielne przezwyciężenie uzależnienia jest niemożliwe.

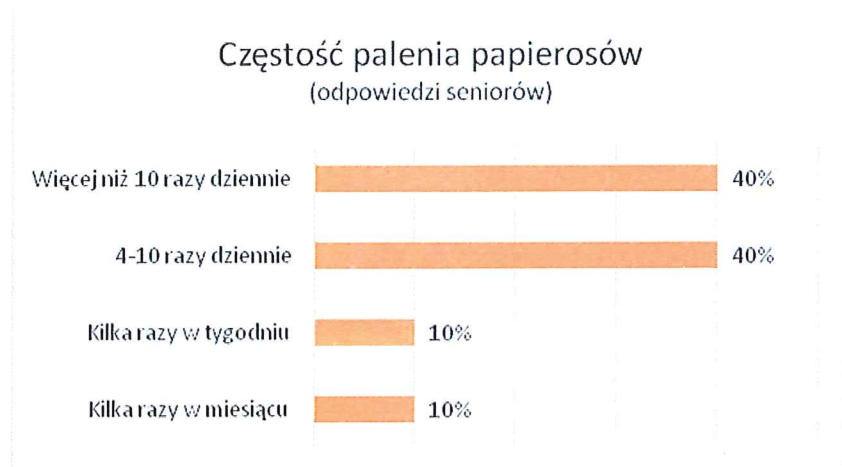

Odpowiedzi seniorów

Palenie papierosów

Co dziesiąty senior biorący udział w badaniu pali papierosy. Wybierają przede wszystkim papierosy klasyczne (90%). 40% osób pali więcej niż 10 papierosów dziennie. Tak samo

liczna grupa deklaruje, że pali w ciągu dnia od 4 do 10 papierosów. Co piąty respondent po 60 roku życia pali okazjnie (kilka razy w tygodniu lub rzadziej).

Seniorzy prezentują zróżnicowane poglądy na kwestie związane z paleniem papierosów. 79% osób popiera zakaz palenia w miejscach publicznych. Zbliżony odsetek respondentów ma świadomość, że nikotyna ma wpływ na rozwój płodu, a osoby z otoczenia palacza są narażone na negatywne skutki wdychania dymu nikotynowego. Co czwarty senior upatruje w paleniu metody na rozładowanie stresu, a co siódmy – na zachowanie szczupłej sylwetki. W obu pytaniach około 1/3 osób nie ma sprecyzowanego zdania na ten temat. Niepokojące jest, że 1/3 badanych nie orientuje się, że elektroniczne papierosy są niebezpieczne dla zdrowia lub wyraża pogląd przeciwny. Zbliżony odsetek za obojętne dla zdrowia uznaje palenie tradycyjnych papierosów. Najbardziej zróżnicowana opinia panuje co do tego, czy nałóg nikotynowy można porzucić z dnia na dzień – 32% osób popiera taki pogląd, a 36% jest przeciwnego zdania. Większość badanych wierzy w to, że nawet po ukończeniu 60 roku życia można rzucić palenie papierosów. Poniżej zaprezentowano rozkład odpowiedzi w poszczególnych pytaniach.

Problem narkotykowy

70% seniorów nie ma wiedzy na temat skali problemu narkotykowego na terenie miasta. Co piąta osoba uważa, że dostęp do tego typu substancji jest łatwy lub bardzo łatwy, przeciwnego zdania jest 8% respondentów.

Odpowiedzi starszych uczniów

Palenie papierosów

15% młodzieży z klas 5 – 8 przyznało, że palili papierosy, a 17% - e-papierosy. 5% uczniów sięgnęło po papierosy w ostatnim miesiącu – kilka razy w tygodniu. 28% respondentów jest przekonanych, że palenie papierosów elektronicznych jest bezpieczniejsze niż palenie tradycyjnych.

Zdaniem uczniów niepełnoletnie osoby na terenie miasta mogą uzyskać dostęp do papierosów przede wszystkim poprzez samodzielny zakup w sklepie lub otrzymywanie ich od znajomych (po 19% wskazań). Inne możliwości (zakup przez starszych kolegów, podkradanie rodzicom, prośba o zakup osoby dorosłe z okolicy, pozyskiwanie papierosów z nielegalnych źródeł) wybierane są sporadycznie.

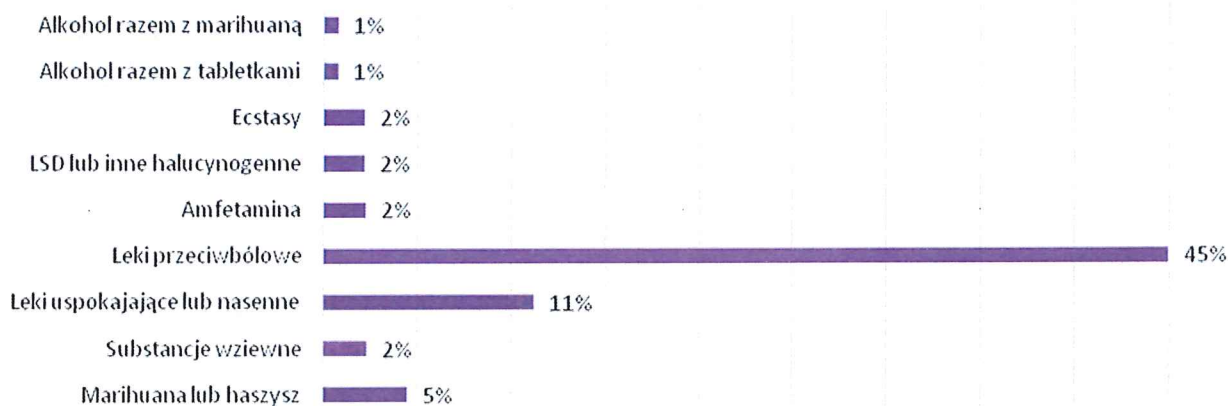
Dostęp do papierosów (odpowiedzi starszych uczniów)

Zażywanie narkotyków i dopalaczy

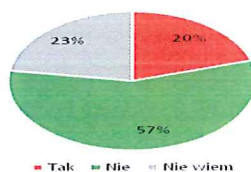
Ankietowana młodzież określała, które z substancji używali kiedykolwiek, aby się odurzyć. Aż 45% nastolatków z klas 5 – 8 wskazuje, żeby brali w tym celu leki przeciwbólowe, a 11% - leki uspokajające lub nasenne. Żaden z uczniów nie sięgnął po dopalacze. Inne substancje psychoaktywne są wymieniona przez 1-2% osób, a szczegółowe ich zestawienie znajduje się na poniższym wykresie.

Zażywanie leków i narkotyków w celu odurzania się przez młodzież (odpowiedzi starszych uczniów)

78% starszych uczniów nie wie, w jaki sposób można w okolicy uzyskać dostęp do narkotyków czy dopalaczy. Co piąta osoba uznaje, że nie stanowi to problemu. Zorientowani w tej kwestii ankietowani podają, że są to miejsca wyznaczone przez dealera (13%), dyskoteka (12%), szkoła (9%) i dom dealera (7%). Co dziesiąty nastolatek ma świadomość, że w łatwy sposób można uzyskać dostęp do środków psychoaktywnych za pośrednictwem Internetu.

Możliwość samodzielnego zakupu narkotyku w okolicy (odpowiedzi starszych uczniów)

Badanych zapytano, podobnie jak w przypadku picia alkoholu, o spodziewane efekty przyjmowania narkotyków lub innych środków odurzających. Nie dominuje wyraźnie jakiś jeden – pozytywny lub negatywny skutek. Wśród częściej wymienianych znalazły się: trudności z koncentracją (29%), utrata wątku myślenia (25%), intensyfikacja radości (24%), trudności w prowadzeniu rozmowy (23%), a w dalszej kolejności: lęk (17%), wzrost otwartości (15%), zmniejszenie nieśmiałości i bardziej intensywne doznania percepcyjne i zmniejszenie zahamowań (po 14%) oraz większa intensywność doświadczeń (11%) i poczucie bycia prześladowanym (9%).

Dorośli ankietowani - podsumowanie

Mieszkańcy Nowego Targu za najpoważniejsze problemy miasta uznają uzależnienie od alkoholu i narkotyków oraz dewastację środowiska naturalnego.

30% respondentów pali papierosy, zazwyczaj co najmniej kilka dziennie. Elektroniczne papierosy są uznawane za bezpieczniejsze, jednak w praktyce ankietowani rzadko po nie sięgają.

40% mieszkańców osobiście spotkało się z propozycją zakupu narkotyków. Co trzecia osoba zażywała kiedyś marihuanę, dopalacze, amfetaminę lub ecstasy. Co piąty dorosły sięga po środka psychoaktywne przynajmniej raz w miesiącu. Częste zażywanie środków psychoaktywnych może prowadzić do podobnych skutków społecznych i osobistych, jak w przypadku uzależnienia od alkoholu. Wymaga to szeroko zakrojonej profilaktyki narkotykowej oraz identyfikowania możliwych źródeł dostępu do środków psychoaktywnych w okolicy.

Część ankietowanych żywi bardzo niekorzystne dla zdrowia przekonania. Nikotyna jest postrzegana jako środek łagodzący stres i wspomagający szczupłą sylwetkę. Neguje się szkodliwość palenia dla otoczenia, kobiet w ciąży i zdrowia samego palacza, o ile pali niedużo.

Znaczna większość respondentów (około 80%) nie dostrzega negatywnych konsekwencji zażywania narkotyków i ryzyka uzależnienia, gdy są przyjmowane w niewielkich ilościach. Bardzo pozytywnie wypowiadają się na temat możliwości legalizacji niektórych rodzajów narkotyków i leczniczej marihuany.

Seniorzy - podsumowanie

Częstotliwość palenia papierosów wśród seniorów jest mniejsza niż wśród pozostałych dorosłych mieszkańców Nowego Targu. Prezentują bardziej krytyczne postawy wobec palenia.

Starsi uczniowie, ich rodzice i wychowawcy

Zdaniem nastolatków sporadyczne sięganie po narkotyki, papierosy czy alkohol niesie ze sobą niewielkie ryzyko uzależnienia lub szkód zdrowotnych. Część rówieśników ankietowanych uczniów zażywa narkotyki (nie tylko marihuanę, ale też np. ecstasy czy amfetaminę). 15% starszych uczniów pali papierosy, które samodzielnie kupuje lub dostaje od starszych kolegów.

Warto uświadamiać rodziców i nastolatków o konsekwencjach częstego przyjmowania środków przeciwbólowych i innych leków dostępnych bez recepty, gdyż problem może dotyczyć sporej grupy uczniów.

Na koniec należy wspomnieć o ważnym badaniu jakim jest ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Drugs), które było przeprowadzone w maju i czerwcu 2019 r. wśród uczniów 15-16 lat oraz 17-18 lat. Celem badań, powtarzanych co 4 lata począwszy od 1995 r. jest monitorowanie natężenia problemu używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, a także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ulokowanie zarówno po stronie popytu na substancje, jak i podaży. W 2019 r. badanie zostało zrealizowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania problemów Alkoholowych przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Wazona próba ogólnopolska liczyła 2814 uczniów trzecich klas szkół gimnazjalnych oraz 3089 uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych, chociaż w sumie zebrano 12434 ankiet.

Alkohol

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 84% uczniów z młodszej grupy i 96% uczniów z starszej grupy.

Porównanie wyników badania z 2019 r. z wynikami wcześniejszych badań wskazuje na trend spadkowy rozpowszechnienia picia wśród gimnazjalistów zapoczątkowany w 2007 r. Wcześniej obserwowano tendencje wzrostową.

W zakresie wskaźników picia alkoholu przez gimnazjalistów w latach 1995-2007 obserwowano proces zacierania się różnic między dziewczętami i chłopcami, który w 2011 r. uległ zahamowaniu. W czasie ostatnich ośmiu lat odnotować trzeba wznowienie tego procesu. W 2019 r. odsetki dziewcząt, które piły w czasie ostatnich 30 przed badaniem są nieznacznie wyższe, niż jak analogiczne odsetki chłopców. Stało się tak za sprawą większego spadku rozpowszechnienia picia wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Począwszy od pierwszych badań ESPAD najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino.

Uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów. W zakresie ocen dostępności napojów alkoholowych odnotować trzeba powolną, ale konsekwentnie pozytywną tendencję zmniejszania się odsetek uczniów określających swój dostęp jako bardzo łatwy. Ponadto zmniejszają się też odsetki uczniów dokonujących zakupów napojów alkoholowych zwłaszcza piwa.

Tytoń

Doświadczenia z paleniem papierosów ma połowa gimnazjalistów oraz dwie trzecie uczniów ze starszej kohorty, a w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wyroby tytoniowe paliło 23% gimnazjalistów i prawie 36% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wyniki te są znacznie lepsze od wyników z 2003 r. Wedle ocen respondentów spadła także dostępność papierosów. Jednocześnie pojawiły się nowe formy wprowadzenia nikotyny do organizmu, np. e-papierosy. W starszej kohorcie ich popularność dorównuje już popularności tradycyjnych wyrobów tytoniowych, a w młodszej nawet ją przewyższa.

Narkotyki

Zgodnie z oczekiwaniami wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, zwłaszcza alkoholu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21% młodszych uczniów i 37% starszych uczniów. Na drugim miejscu wśród uczniów gimnazjów pod względem rozpowszechnienia substancji nielegalnych jest amfetamina (4%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5%).

Inne wskaźniki problemu marihuany i haszyszu, takie jak postrzegana dostępność czy oferty tych substancji, jak również zasięg używania ich w otoczeniu badanych wykazują podobne tendencje jak rozpowszechnienie używania. W młodszej grupie w 2019 r. zaznaczył się spadek, w starszej stabilizacja lub także spadek. Potwierdza to tezę o odwróceniu trendu wzrostowego problemu przetworów konopi wśród młodzieży szkolnej.

W obszarze oceny ryzyka związanego z używaniem substancji obserwujemy trend spadkowy odsetków badanych przypisujących używaniu marihuany lub haszyszu duże ryzyko, niezależnie od tego czy pytamy o eksperymentowanie z tymi substancjami, ich okazjonalne, czy nawet regularne używanie.

Nowe substancje psychoaktywne („dopalacze”)

Odsetki uczniów, którzy używali nowych substancji psychoaktywnych są znacznie niższe niż odsetki używających przetworów konopi. Nie odnotowano wzrostu tych odsetków między 2011 i 2015 r. Wśród uczniów ze starszej kohorty odnotowano nawet spadek rozpowszechnienia używania tych substancji na przestrzeni całego życia oraz w czasie ostatnich 12 miesięcy. W 2019 r. w obu kohortach zmniejszyły się odsetki uczniów, którzy używali „dopalaczy” kiedykolwiek w życiu, zaś w młodszej kohorcie także tych, którzy sięgali po nie w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem.

Wstępne wnioski

Wyniki badania ESPAD sugerują pewne sukcesy w ograniczaniu dostępności alkoholu dla nieletnich. Ten długoterminowy proces wart jest dalszego wsparcia. Ograniczanie dostępności alkoholu, to jedna z najbardziej obiecujących strategii ograniczania problemów alkoholowych.

Wzrost liberalnego podejścia rodziców, do picia alkoholu przez ich dzieci może rodzić obawy o trwałość pozytywnego trendu w rozpowszechnieniu picia przez młodzież.

Niepokoić może znaczna popularność e-papierosów. Wprawdzie wydają się one mniej szkodliwe niż tradycyjne wyroby tytoniowe, to jednak nie są one obojętne dla zdrowia. Warto dodać, iż zdecydowana większość młodzieży jest zdania, iż próbowanie e-papierosów nie niesie żadnego ryzyka lub co najwyżej wiąże się z małym ryzykiem. Nowe wyroby tytoniowe zdają się stanowić wyzwanie dla profilaktyki.

Analiza trendów rozpowszechnienia używania nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. „dopalaczy” napawa optymizmem. Tendencjom spadkowym w tym zakresie towarzyszy wzrost przekonań o ryzyku związanym z używaniem tych substancji, nie tylko w sposób regularny, ale także na poziomie eksperymentowania. Trzeba dodać, iż wskaźniki dostępności tych substancji także weszły w trend spadkowy.

Szczególnym wyzwaniem pozostaje znaczne rozpowszechnienie palenia tytoniu i picia alkoholu przez dziewczęta. Wyniki uzyskane w 2019 r. potwierdziły skalę potrzeb w zakresie

profilaktyki alkoholowej oraz tytoniowej adresowanej do dziewcząt. Większość wskaźników picia alkoholu i palenia tytoniu u dziewcząt jest podobna do notowanej u chłopców. Tradycyjnie zarówno picie, jak palenie należały do męskich atrybutów. Zmiany obyczajowe jakich doświadczamy w ostatnich dziesięcioleciach zdają się kwestionować tę zasadę. W efekcie rodzi to nowe zagrożenia, na które odpowiedzią powinno być szersze uwzględnienie specyfiki dziewcząt jako adresatów profilaktyki.

VII. CELE PROGRAMU

Cel główny

Ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Nowego Targu oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Cele szczegółowe

1. Prowadzenie i upowszechnienie działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie wśród mieszkańców, a w szczególności wśród młodzieży, rodziców, seniorów poziomu wiedzy o zagrożeniach wynikających ze spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz nikotyny, występującej cyberprzemocy i uzależnień behawioralnych.
2. Wdrożenie większej ilości rekomendowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, które będą realizowane w szkołach podstawowych w Nowym Targu.
3. Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych nadużywaniem alkoholu, w tym ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
4. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań mających na celu zapewnienie skutecznego przestrzegania prawa w zakresie sprzedaży oraz spożywania napojów alkoholowych, w szczególności działania na rzecz ograniczania dostępności alkoholu dla małoletnich.
5. Ograniczenie dostępności napojów alkoholowych na terenie miasta.

VIII. ZADANIA I METODY DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA ALKOHOLIZMOWI

1. **Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.**
 - 1) Objęcie uczniów klas I-III szkół podstawowych programem profilaktycznym „Cukierki”.
 - 2) Objęcie uczniów klas IV-V szkół podstawowych programem profilaktycznym „Odczuwaj, ufaj, mów”
 - 3) Objęcie uczniów klas VI-VII szkół podstawowych programem profilaktycznym „Debata”.
 - 4) Objęcie uczniów klas VIII szkół podstawowych programem profilaktycznym „Archipelag Skarbów”.
 - 5) Wspieranie inicjatywy Parafii pw. św. Jana Pawła II „Na Równi Szaflarskiej” w zakresie prowadzenia zajęć teatralnych z dziećmi i młodzieżą szkolną, zwieńczonych wystawieniem spektaklu „Misterium Męki Pańskiej”.
 - 6) Organizacja przedsięwzięć (masowych) dla dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki informacyjno - edukacyjnej w formie festynów rodzinnych, trzeźwościowych,

- koncertów, dyskotek, zawodów sportowych, warsztatów teatralnych itp. (m. in. Jarmark Podhalański dla dzieci, Piknik Lotniczy, SACROSONG 2021)
- 7) Współpraca z Miejskim Ośrodkiem Kultury w Nowym Targu w zakresie promocji zdrowego trybu życia poprzez organizację dzieciom, młodzieży i rodzinom czasu wolnego, dofinansowanie zakupów i wydatków, związanych z realizacją programów, adresowanych do dzieci i młodzieży. Organizacja czasu wolnego w okresach przerw w nauce w ramach akcji „Zima w mieście”, „Lato w mieście”, „Dzień Dziecka”, Jarmark Podhalański dla dzieci, itp dla dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
 - 8) Organizowanie lokalnych kampanii profilaktycznych, udział w kampaniach ogólnopolskich („Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Sprawdź czy twoje picie jest bezpieczne”, „Cięża bez alkoholu” i innych).
 - 9) Działalność w zakresie promocji zdrowego trybu życia: organizowanie konkursów, spektakli teatralnych o charakterze profilaktycznym, koncertów profilaktycznych, imprez i zajęć sportowo rekreacyjnych (m. in. turniej streetballa w ramach kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł” i innych), imprez rodzinnych (m. in. szkolne festyny trzeźwościowe).
 - 10) Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych w zakresie organizacji: zawodów sportowych, koncertów i in.
 - 11) Organizowanie zajęć, których zadaniem jest praca z dziećmi jak również całymi rodzinami w zakresie realizacji zajęć sportowo-rekreacyjnych na nowotarskich osiedlach i w plenerze. Organizacja turniejów sportowych.
 - 12) Zachęcanie do tworzenia i wykorzystywania istniejącej bazy sportowo – rekreacyjnej (szkolnej i ośrodków sportowo – rekreacyjnych), w których dzieci i młodzież aktywnie i zdrowo mogą spędzać czas wolny.
 - 13) Wspomaganie organizacyjno – finansowe działalności szkół, przedszkoli, uczniowskich klubów sportowych, klubów i stowarzyszeń sportowych, turystycznych, instytucji kultury, innych stowarzyszeń, imprez kulturalnych, adresowanych do dzieci i młodzieży nowotarskiej, mających charakter promocji trybu życia bez używek (Dzień Dziecka, Mikołajki, Dzień Seniora i in. zajęcia oraz imprezy).
 - 14) Współpraca z Komendą Powiatową Policji w Nowym Targu w zakresie prowadzenia akcji informacyjno – edukacyjnej, mającej na celu przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży oraz poprawę bezpieczeństwa publicznego.
 - 15) Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym dla nauczycieli i rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dzieci (warsztaty dla nauczycieli i rodziców, realizacja treści profilaktycznych podczas szkolnych wywiadówek).
 - 16) Prowadzenie kampanii edukacyjnej dla kursantów prawa jazdy, mającej na celu przeciwdziałanie prowadzeniu pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu pn. „Szkoła Trzeźwych Kierowców”.
 - 17) Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania zjawisku spożywania alkoholu w okresie ciąży.
 - 18) Podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przez realizatorów Miejskiego Programu na temat choroby alkoholowej, sposobów jej leczenia oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizowanie szkoleń i warsztatów, finansowanie udziału w szkoleniach realizatorów niniejszego programu (m in. członkowie Miejskiej Komisji, Policja, OPS, członkowie zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pedagodzy i in.)
 - 19) Prowadzenie kampanii edukacyjnej w lokalnych mass mediach, a także za pośrednictwem miejskiej strony internetowej, organizacja i współorganizacja lokalnych konferencji na temat przeciwdziałania alkoholizmowi.

- 20) Przygotowanie i zakup materiałów edukacyjnych na potrzeby promocji zdrowia i profilaktyki w tym ulotek, broszur, plakatów, prenumerata czasopism, opracowanie, wydanie i zlecenie druku broszur, ulotek i innych form służących oddziaływaniom profilaktycznym, jak również wydawanie publikacji.
- 21) Organizacja warsztatu szkoleniowego dla nauczycieli w zakresie przeprowadzania wywiadówek profilaktycznych. Włączanie przez nauczycieli treści profilaktycznych podczas wywiadówek szkolnych.
- 22) Współpraca z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przedstawicielami odpowiednich służb na szczeblu wojewódzkim i samorządu gminnego w zakresie realizacji programów profilaktycznych, szkoleń, monitorowania problemów alkoholowych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADANIA

1. Liczba realizowanych programów profilaktycznych.
 2. Liczba uczniów biorących udział w programach/ zajęciach profilaktycznych.
 3. Liczba działań/imprez profilaktycznych i liczba ich odbiorców.
 4. Liczba realizowanych szkoleń, konferencji i innych form szkoleniowych i liczba odbiorców.
 5. Liczba kampanii profilaktycznych, działań informacyjnych.
 6. Liczba dzieci biorących udział w zorganizowanym wypoczynku.
 7. Liczba dystrybuowanych materiałów informacyjnych.
- 2. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.**
- 1) Współpraca z innymi jednostkami samorządu i służbą zdrowia w zakresie rozszerzania oferty Poradni Leczenia Uzależnień Podhalańskiego Szpitala Specjalistycznego im. Jana Pawła II, świadczącej pomoc terapeutyczną, psychologiczną, lekarską. Poradnia mieści się w Nowym Targu przy ul. Szpitalnej 14.
 - 2) Finansowanie dodatkowych dyżurów psychologicznych w zakresie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.
 - 3) Dofinansowanie zajęć w programie ponadstandardowym dla osób uzależnionych i ich rodzin. Współpraca z Oddziałem Leczenia Uzależnień Podhalańskiego Szpitala Specjalistycznego.
 - 4) Koordynowanie na poziomie miasta działań podmiotów, realizujących zadania w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień.
 - 5) Pomoc finansowa dla stowarzyszeń i klubów trzeźwości w celu utrzymania różnych form oddziaływań terapeutycznych.
 - 6) Informowanie o dostępności usług terapeutycznych i pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz prowadzenie edukacji o szkodliwości alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADANIA

1. Liczba osób korzystających z poradnictwa i usług.
 2. Liczba udzielonych porad, konsultacji itp.
- 3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.**

- 1) Priorytetowym zadaniem jest dostarczanie pozytywnych wzorców spędzania wolnego czasu na bazie świetlic profilaktyczno – wychowawczych, działających na terenie wszystkich szkół podstawowych. W świetlicach winna być zatrudniana wykwalifikowana kadra. W ramach prowadzonych zajęć świetlic profilaktyczno – wychowawczych preferuje się programy profilaktyczne, zajęcia socjoterapeutyczne, reedukacyjne, sportowo – rekreacyjne i inne.
- 2) Realizacja przez placówki oświatowe na terenie Nowego Targu zadań prewencyjnych, dotyczących zapobiegania problemom społecznym w oparciu o szkolne programy profilaktyki.
- 3) Zlecenie w drodze konkursu ofert prowadzenia świetlic opiekuńczych środowiskowych jako placówek wsparcia dziennego.
- 4) Współorganizacja z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej i innymi organizacjami udzielającymi pomocy dla rodzin osób uzależnionych w zakresie poprawy warunków materialnych, wyżywienia, pomocy psychospołecznej.
- 5) Udzielanie pomocy prawnej rodzinom uzależnionych od alkoholu i narkotyków, a w szczególności dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 6) Współpraca z Komendą Powiatową Policji, Sądem Rejonowym w Nowym Targu, służbami administracyjnymi, wobec sprawców przemocy w rodzinie w celu zwiększenia szybkości i skuteczności oddziaływania szczególnie w przypadku przemocy wobec dzieci.
- 7) Rozwijanie form udzielanej pomocy przez zespół ds. przeciwdziałania przemocy domowej.
- 8) Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Nowy Targ.
- 9) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Targu oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 10) Pomoc dla rodzin zagrożonych alkoholizmem i przemocą w rodzinie poprzez umożliwienie uczestnictwa w prowadzonych na terenie miasta grupach terapeutycznych. Pomoc w formie zapewnienia miejsca w mieszkaniu chronionym.
- 11) Udzielanie dzieciom z rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej pomocy socjoterapeutycznej na bazie istniejących przy szkołach świetlic. Udzielanie dzieciom i młodzieży zagrożonej tym problemem pomocy psychologicznej.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADANIA

1. Liczba grup wsparcia/grup dla osób doświadczających przemocy/ liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup.
 2. Liczba szkoleń i innych form szkoleniowych/ liczba uczestników.
 3. Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia prowadzone w placówce wsparcia dziennego w formie świetlicy opiekuńczej
 4. Liczba założonych „Niebieskich Kart”.
 5. Liczba rodziców biorących udział w działaniach edukacyjnych.
4. **Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.**
- 1) Organizacyjne i finansowe wspomaganie działalności lokalnych instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, działających w zakresie profilaktyki i pracy z grupami ryzyka, przemocy w rodzinie, rehabilitacji osób uzależnionych i współuzależnionych.

- 2) Udzielanie dotacji na projekty z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 3) Dofinansowanie bazy materialnej Nowotarskiego Klubu Abstynentów „Rodzina” realizującego zadania w zakresie rehabilitacji uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (w tym m. in.: spotkania klubowe). Współpraca w celu stworzenia społeczności abstynenckiej jako formy oparcia dla trzeźwych alkoholików.
- 4) Współpraca z organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.
- 5) Organizacja, współorganizacja z przedstawicielami ekonomii społecznej przedsięwzięć o charakterze informacyjnym – konferencje trzeźwościowe.
- 6) Prowadzenie sportowych zajęć pozalekcyjnych, prowadzenie zajęć sportowych na terenie szkół, a także wykorzystanie w tym celu bazy w znajdującej się dyspozycji klubów i stowarzyszeń sportowych oraz obiektów miejskich, jak również realizacja zadania w formie wyjazdowej.
- 7) Przeprowadzenie wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Nowym Targu akcji informacyjno – edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania nadużywaniu alkoholu przez osoby korzystające ze stoków narciarskich.
- 8) Zabezpieczenie organizacyjno - finansowe warunków działalności Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADANIA

1. Liczba organizacji, którym udzielono wsparcia.
 2. Liczba organizacji przystępujących do otwartego konkursu ofert.
 3. Liczba osób objętych ww. działaniami.
 4. Liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
 5. Liczba wniosków skierowanych do Sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.
- 5. Przeciwdziałanie naruszeniom prawa w związku z prowadzeniem sprzedaży napojów alkoholowych.**
- 1) Przeprowadzanie przez Miejską Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontroli wstępnych wraz z krótką formą szkolenia dla właścicieli nowych podmiotów, starających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
 - 2) Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedających i podających napoje alkoholowe w zakresie przestrzegania zasad wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz aktów prawa miejscowego, dotyczących w szczególności zakazu sprzedawania alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz reklamy alkoholu.
 - 3) Podejmowanie interwencji w stosunku do osób prawnych i fizycznych w przypadku łamania przez nich ustawowego zakazu reklamy alkoholu.
 - 4) Prowadzenie regionalnej kampanii edukacyjnej wśród sprzedawców napojów alkoholowych, prowadzenie szkoleń tematycznych dla sprzedawców w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.
 - 5) Podjęcie działań mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych.

WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADANIA

1. Liczba wydanych postanowień/opinii.
2. Liczba przeprowadzonych kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

IX. ZADANIA I METODY DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

- 1) Realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania narkomanii i nadużywaniu innych substancji psychoaktywnych w tym programu edukacyjno - informacyjnego dla uczniów szkół podstawowych.
- 2) Udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych.
- 3) Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym dla nauczycieli, szkolenia rad pedagogicznych w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
- 4) Edukacja rodziców podczas szkolnych wywiadówek profilaktycznych.
- 5) Prowadzenie kampanii edukacyjnej w lokalnych mass mediach oraz za pośrednictwem miejskiej strony internetowej.
- 6) Współpraca m. in. z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

2. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych narkomanią.

- 1) Dofinansowanie działalności punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin.
- 2) Zorganizowanie szkolenia, adresowanego do nauczycieli, pracowników socjalnych, kuratorów i in. w zakresie przeciwdziałania narkomanii i nadużywaniu innych substancji psychoaktywnych.
- 3) Współpraca z placówkami leczenia odwykowego w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych od narkotyków.

Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin odbywa się w ramach form opisanych w rozdziale dotyczącym przeciwdziałania alkoholizmowi. Z kolei świadczeniem pomocy społecznej dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin, jak również integrowaniem ich ze środowiskiem lokalnym zajmuje się na bieżąco Ośrodek Pomocy Społecznej.

X. ZASADY FINANSOWANIA ZADAŃ MIEJSKIEGO PROGRAMU ORAZ SPOSÓB POZYSKIWANIA REALIZATORÓW PROGRAMU.

1. Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niniejszego Programu, ujmuje się corocznie w planie budżetowym Miasta w Dziale 851 Ochrona Zdrowia, rozdziały: 85153 – Przeciwdziałanie Narkomanii i 85154 – Przeciwdziałanie Alkoholizmowi.
2. Ujęcie w planie budżetowym na dany rok nie stanowi o przyznaniu dotacji lub innej formy finansowania.
3. Uruchomienie środków następuje na podstawie umowy, porozumienia lub zlecenia Burmistrza Miasta.

4. Pozyskiwanie realizatorów Programu odbywa się poprzez:
- 1) zlecenie instytucjom wykonania określonych zadań Programu na podstawie umów cywilno - prawnych.
 - 2) zlecenie organizacjom pozarządowym, kościelnym oraz organizacjom pożytku publicznego wykonania określonych zadań Programu w formie dotacji zgodnie z przepisami prawa w tym zakresie.
 - 3) finansowanie ofert lub ich zakup od osób fizycznych i prawnych, na podstawie umów cywilno - prawnych.
 - 4) ogłaszanie konkursów ofert na tematyczne zadania programu (np. szkolenia, imprezy) wg zapotrzebowania.
 - 5) wyszukiwanie osób przygotowanych profesjonalnie do działań i pracy w zakresie realizacji Programu, zawieranie umów - zleceń na realizację określonych zadań Programu, wspomaganie ich doskonalenia zawodowego.
 - 6) pozyskiwanie wolontariuszy do pomocy w realizacji Programu, poprzez dofinansowywanie ich udziału w szkoleniach, warsztatach, seminariach itp.

Szacunkowy podział środków finansowych wg. zadań określonych w Programie sporządzony na podstawie projektu budżetu na 2021 rok.

ZADANIA / działania	Suma
Dział 851 Ochrona Zdrowia	1 150 000,00
Przeciwdziałanie alkoholizmowi (rozdział 85154)	1 130 000,00
Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.	380 800,00 zł
- Programy profilaktyczne, kampanie, festyny, kolonie, półkolonie	
Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	11 000,00 zł
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, dodatkowe programy terapeutyczne (m.in. psycholog, terapeuta, grupy tematyczne)	
Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	366 200,00 zł
- Świetlice profilaktyczne - wychowawcze w szkołach	255 200,00 zł
- Świetlice środowiskowe jako placówki wsparcia dziennego (dotacja)	105 000,00 zł
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (mieszkanie chronione)	6 000,00 zł
Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych	372 000,00 zł
- Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	52 000,00 zł
- Dotacje dla podmiotów niepublicznych	200 000,00 zł
- Dotacja dla Miejskiego Ośrodka Kultury	120 000,00 zł
Przeciwdziałanie narkomanii (rozdział 85153)	20 000,00 zł
Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od narkotyków	20 000,00 zł

XI. MIEJSKA KOMISJA PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

I. Zadania Miejskiej Komisji

1. Inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych ujętych w Programie.
2. Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
4. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
 - a. motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
 - b. udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - c. kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
 - d. udział w postępowaniu sądowym.
5. Opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miasta, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
6. Współdziałanie w kontrolowaniu przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami Ustawy.
7. Udział przedstawiciela Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w pracach zespołu interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy.

II. Zasady wynagrodzenia członków Miejskiej Komisji

1. Członkom Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Targu przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach kolegialnych Komisji.
2. Udział w posiedzeniach stwierdza się podpisem na liście obecności, która stanowi podstawę do wypłaty wynagrodzenia.
3. Członek Komisji traci prawo do wynagrodzenia jeżeli opuści salę obrad przed zakończeniem posiedzenia i zostanie to odnotowane w protokole.
4. Ustala się, że za udział i wykonaną pracę w poszczególnych zespołach roboczych komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 4 % wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw z kwartału poprzedzającego wypłaty za każde posiedzenie robocze oraz kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
5. Przewodniczący Komisji otrzymuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu w wysokości 110% kwoty, o której mowa w ust. 4.
6. Wysokość wynagrodzenia będzie waloryzowana kwartalnie wraz ze wzrostem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.
7. Wynagrodzenie zaokrągla się do 1 zł.
8. Kwoty wypłacanych wynagrodzeń będą obciążać fundusz z rozdziału 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.

9. Członkom Komisji będącym pracownikami Urzędu Miasta nie przysługuje wynagrodzenie, jeżeli posiedzenie odbywa się w godzinach pracy Urzędu.

XII. SPOSÓB KONTROLI RELIZACJI MIEJSKIEGO PROGRAMU

1. Oceny realizacji Miejskiego Programu dokonuje Rada Miasta na podstawie:
 - 1) Roczego sprawozdania Burmistrza Miasta z wykonania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
 - 2) Opinii merytorycznej Komisji Rady Miasta.

XIII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Pod użytym w Programie pojęciem „światlice profilaktyczno – wychowawcze” rozumie się zajęcia w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach określonych stosownym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej.
2. Program stanowi element realizowanych przez miasto Nowy Targ celów polityki społecznej określonych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Nowy Targ”.
3. Za ustalenie szczegółowego planu realizacji do niniejszego Programu odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta.
4. Program obejmuje zadania do realizacji od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2021.
5. Środki finansowe na realizację Programu będą zapewnione w planach budżetowych miasta z wpłat za wydawane zezwolenia dla podmiotów prowadzących sprzedaż alkoholu.
6. Wykonawcą Programu jest Burmistrz Miasta, który określi podwykonawców zgodnie z zasadami przyjętymi w niniejszym Programie.
7. Realizacja i koordynowanie niniejszego programu spoczywa na Pełnomocniku Burmistrza Miasta ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom we współpracy z Miejską Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
8. Z wykonania zadań Programu Burmistrz Miasta złoży sprawozdanie w terminie do dnia 31 marca 2022 r.